

Årsredovisning facknämnder 2015

Fritids- och folkhälsonämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag	5
2.1 Människor möts i Borås	5
2.2 Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga.....	7
2.3 Företagandet växer genom samverkan	10
2.4 Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande	11
2.5 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt.....	11
2.6 Ekonomi och egen organisation	12
3 Nämndens verksamhet 1	14
3.1 Fritidsramen	14
3.2 Resultat	14
3.3 Budgetavvikelse	15
3.4 Verksamhetsanalys	17
4 Nämndens verksamhet 2	38
4.1 Bidragsramen	38
4.2 Resultat	38
4.3 Budgetavvikelse	39
4.4 Verksamhetsanalys	40
5 Verksamhetsmått	42
5.1 Badenheten	42
5.2 Egen organisation	42
5.3 Föreningsbidrag	43
5.4 Anläggningsenheten.....	44
5.5 Bryggghusenheten	44
6 Investeringar	45

Bilagor

Bilaga 1: Verksamhetsplanering 2015

Bilaga 2: DB-blanketter

1 Inledning

Årets stora händelse i Borås och inom Fritids- och folkhälsonämndens ansvarsområde var O-ringen. Världens största orienteringsäventyr gick av stapeln i Borås under vecka 29 och 30. Över 30 000 människor har levat och besökt Borås med omnejd. Deltagarna kommer från hela världen och över 40 nationer var representerade. 18 058 kom till start vid den sista etappen på Rya Åsar. En mäktig syn mötte löparna när de sprang in på konstgräset på Borås Arena och över 10 000 åskådare välkomnade med applåder och hejarop.

Tävlingen är uppdelad i klasser efter ålder och kunnande. Orienteringsfamilj, elitlöpare eller glad amatör, det spelar ingen roll. O-Ringen 2015 har banor, discipliner och klasser för alla oavsett förkunskaper och fysik. Borås kunde presentera en nyhet i O-ringen sammanhang och det var satsningen på Flex-O. Flex-O står för flexibel orientering och innebär att människor med funktionsnedsättning ska kunna pröva på orientering. Genom stöd från Arvsfonden har vi kunnat anlägga två banor, dels vid Kype och dels vid Kransmossen.

O-ringen i Borås kan inte betecknas på något annat sätt än att arrangemanget har varit en stor succé. O-ringenstaden som var belägen vid Nordskogen fungerade alldeles utmärkt och cykelavståndet till centrum gav många besök i affärer och på restauranger. Den lokala organisationen för O-ringen har gjort ett fantastiskt arbete och Borås Stad har ställt upp på ett mycket bra sätt. Oerhört glädjande att så många förvaltningar och bolag har ställt upp mangrant för att lösa alla utmaningar med vatten och avlopp, elförsörjning, transporter och logistik, service och värdskap, arenor och övernattnin. Veckan kommer att gå till historien som en av de absolut bästa O-ringen arrangemangen någonsin. Den turistekonomiska omsättningen uppgick till 112 miljoner kronor, pengar som besökarna spenderade under sin vistelse i Borås med omnejd.

En utmärkelse. Borås stad blev under 2015 utsedd till årets "Håll Sverige Rent-kommun 2015" för det strategiska arbetet och den breda uppslutningen bland invånarna. Borås Rent och Snyggt är ett samarbete mellan Borås Stad, Borås Energi och Miljö, Polisen i Borås, Borås City, AB Bostäder i Borås, Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund och Navet. Under året har omfattande insatser för att uppmuntra medborgarnas engagemang emot nedskräpning genomförts.

Badenheten har tagit emot 497 000 besök under året till våra olika badanläggningar, målsättningen var 457 000 besök. Med tanke på att vi har haft Sandaredsbadet stängd nio månader under 2015 så får vi se årets besöksiffror som mycket bra. Det bad som expanderar mest är Borås Simarena med 165 000 besök. Den 1 oktober återinvigdes det nyrenoverade Sandaredsbadet, badet hade då varit stängt på dagen i två år. Samtidigt pågår förberedelser för en motsvarande renovering av Stadsparksbadet, med preliminär byggstart 2016.

I **Anläggningsenheten** så är arbetet med Sjuhäradshallen i praktiken klart för gymnastikföreningarna. En hallallians är bildad av tre föreningar som har ansvaret för verksamheten i gymnastikdelen, kallad Gymnastikens Hus. I den andra hallen pågår verksamhet med ny utrustning och nya inventarier anpassad för människor med funktionsnedsättning. Hallen har döpts till Parasportcenter, vilket är ett etablerat namn som ersättning för handikappidrott. Projektet "Jämlik Hälsa", har fått ekonomiskt stöd från Arvsfonden och har Sjuhäradshallen som sin utgångspunkt. Friluftsguiden är nu färdig och har under sommaren tryckts i 30 000 exemplar. Guiden har blivit väldigt informativ och vacker, ett utmärkt marknadsföringsmaterial av vad Borås kan erbjuda inom friluftslivet.

Enheten **Brygghuset**, består av två mötesplatser för ungdomar och unga vuxna. Dels är det själva Brygghuset och dels Lundby Park. Verksamhetens ledord för 2015 är enkelhet och koncept. Vi fokuserar på att göra vår verksamhet ännu mer tillgänglig för arrangörer av olika slag. Utvecklingen av Lundby Park är spännande och utmanande. Trygghet och säkerhet är prioriterade områden. Brygghusets Produktionsskola är en annan prioriterad verksamhet, där unga vuxna med funktionsnedsättning ska kunna skolas in i arbetslivet.

Folkhälsoenheten. Borås Stad och Södra hälso- och sjukvårdsnämnden har ett avtal under perioden

2013-2016 avseende medel till folkhälsoinsatser samt ett tillsvidareavtal avseende delfinansiering av tre lokala folkhälsosamordnartjänster. Avtalet innebär att Hälso- och sjukvårdsnämnden årligen avsätter 12 kronor per invånare till kommunen att användas för att stimulera och initiera folkhälsoinsatser samt 1 080 tkr för tre lokala folkhälsosamordnare i stadsdelarna. Borås Stad motfinansierar folkhälsomedlen med fyra centrala tjänster på folkhälsoenheten samt 750 tkr till de tre lokala folkhälsosamordnarna. Under slutet av året påbörjades samtal om det nya avtal som ska gälla från 2017.

Årets hälsovecka gick av stapeln den 12-16 oktober. Den arrangeras i samverkan med SÄS, de lokala folkhälsosamordnarna i stadsdelarna och ideella sektorn. I år var det en dag med fokus på föreningslivet, en dag om barn och ungas hälsa och slutligen en om äldres hälsa. Inom föräldrastödet har det varit flera utbildningar och inspirationsdagar.

I det drogförebyggande arbetet har skolan, socialtjänsten och folkhälsoenheten gjort en samlad insats, för att få en nykter och skadefri läsårsstart för gymnasieelever. Den har innehållit presentation för gymnasieeleverna, undervisningsmaterial för klasser, föräldrabrev till år 1-elevernars föräldrar på svenska och fem andra språk, presskontakter och uppföljning. Borås rent och snyggt hade skräpmätning i centrala Borås. Resultatet visade att nedskräpningen minskat generellt, men att fimpproblematiken ökat.

Föreningsenhetens arbete har handlat mycket om att anpassa det nya föreningsbidraget som Kommunfullmäktige antog 1 mars i år. De stora ändringarna är att man numera får 150 kr/medlem i grundbidrag för medlemmar mellan 6-20 år samt att administratörsbidraget togs bort och ersattes av ett utökat verksamhetsbidrag. Arbetet med de sociala föreningarna har utvecklats, nätverk och sammankomster med företrädare har blivit ett stående inslag varje år. Syftet är att främja samarbetet med dessa föreningar och deras roll i samhället och samtidigt stärka föreningskunskapen. Arbetet med den så kallade Överenskommelsen har planerats under sommaren och två stormöten har hållits under senhösten. Överenskommelsen handlar om hur civilsamhället och Borås stad kan samverka kring att utveckla välfärden i Borås.

2 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag

2.1 Människor möts i Borås

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Målvärde 2015	Utfall År 2015
● Antal genomförda medborgardialoger.		0	3	3
● Andel säker och tryggtcertifierade föreningar, %.		14	21	30
● Antal arrangemang för ungdomar och unga vuxna på Brygghuset.		198	100	194

Antal genomförda medborgardialoger.

Tre genomförda dialoger har hållits under hösten -15. Två av dem har rört arbetet med Överenskommelsen och en dialog har handlat om stationshuset i Gånghester.

Andel säker och tryggtcertifierade föreningar, %.

Antalet Säker- och trygghetscertifierade föreningar har ökat kraftigt under hösten 2015. 33 nya föreningar blev certifierade och sammanlagt är det nu 76 föreningar som är certifierade som säker och trygg förening i Borås, vilket motsvarar 30% av alla bidragsberättigade föreningar.

Antal arrangemang för ungdomar och unga vuxna på Brygghuset.

Verksamheten utvecklas och växer kontinuerligt. Brygghuset är idag en mötesplats för ungdomar och unga vuxna fullt ut. Trots ombyggnationer under perioden har det arrangerats en hel del på Brygghuset. Allt från föreläsningar av olika slag till diverse caféarrangemang. För första gången har det anordnats ett poesiarrangemang - "Spoken word". Antalet arrangemang för ungdomar och unga vuxna har uppgått till 194, där vår målsättning var 100 arrangemang

Verksamhetens indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Målvärde 2015	Utfall År 2015
● Andel anläggningar som är inventerade i tillgänglighetsdatabasen		78%	100%	100%
■ Antal arrangemang vid "svåra" datum			2	1
■ Antal årskort på Skatehallen köpta av flickor			5	2

Andel anläggningar som är inventerade i tillgänglighetsdatabasen

Alla anläggningar är i praktiken inventerade i enlighet med tillgänglighetsdatabasen, dock med undantag av Sandaredshallen som nyligen har invigts efter en omfattande renovering.

Antal arrangemang vid "svåra" datum

Stort fokus lades på den omfattande Gatufestivalen med konsekvensen att tid och resurser inte räckte till andra arrangemang vid andra tider. Samtidigt behöver vi hitta förvaltningsövergripande samverkansformer inom Borås Stad för att göra så stora arrangemang kvalitativa och attraktiva.

Antal årskort på Skatehallen köpta av flickor

Flera åtgärder har gjorts för att på sikt få fler flickor till Lundby Park. Vi har tjejskate två eftermiddagar i hallen samt Idrottsskola. Två helger per år är enbart riktad till flickor, då kommer sverigeeliten till Borås för inspiration. De flesta tjejer som nyttjar hallen kommer i nuläget endast under tjejskatetiden då det är gratis. Detta är en medveten satsning och på sikt tror vi att antalet kan öka.

2.1.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2015	Kommentar
Genomföra en inventering av samtliga platser för spontan aktivitet i hela Borås.	 Genomfört	Idag finns en arbetsgrupp inom Fritids- och folkhälsoförvaltningen som besitter olika kompetenser och lämnar förslag på var de nya aktivitetsplatserna ska vara. Utgångspunkten är resultaten i välfärdsbokslutet och från trygghetsmätningar. Likaså bedrivs ett arbete om att utveckla spår och leder inom kommunen. Här prioriteras bland annat de "vita fläckarna", det vill säga områden som idag inte har något motionsspår eller liknande.
Föreningar och privatpersoner skall kunna boka lokaler direkt på nätet i förvaltningens bokningssystem under 2015.	 Delvis genomfört	Verksamhetssystemet Booking har uppdaterats och anpassats för digitala bokningar. Nu återstår en synkronisering med låssystemen, så att hyresgästen kan komma in utan vaktmästarnas hjälp. I Särilaskolan pågår ett försök med nytt låssystem, där du med hjälp av mobiltelefonen får en inloggning för att komma in i hallen.
Samarbetet mellan Fritid- och folkhälsonämnden och Sociala omsorgsnämnden behöver utvecklas ytterligare vad gäller kontakter med frivilligorganisationerna. Vi ger därför Fritid- och folkhälsonämnden i uppdrag att se över riktlinjerna för föreningsbidrag, där man prövar möjligheten att som verksamhet räkna administration/samordning i syfte att utveckla samarbetet med de sociala föreningarna.	 Delvis genomfört	Arbetet med att teckna en överenskommelse med civilsamhället om insatser inom det sociala området har planerats under hösten -15 och kommer att pågå under hela 2016. Hittills har det varit 3 stormöten med deltagare från det så kallade civilsamhället (föreningar, organisationer, pastorat, kooperativ, sociala företag och studieförbund). Intresset är stort och mellan 50 - 100 personer har deltagit på mötena.
Fritids- och folkhälsonämnden ska i samverkan med berörda nämnder samt föreningslivet utreda behov och förutsättningar för att bygga en modern evenemangshall på lämplig plats.	 Delvis genomfört	Ett antal överläggningar har varit mellan i första hand IF Elfsborg och Borås Basket om en framtida evenemangshall. Under hösten kommer ett konkret förslag att diskuteras och presenteras.
Fritids- och folkhälsonämnden ska utveckla och öka antalet brukarråd för de anläggningar som nyttjas av många föreningar.	 Genomfört	I Sjuhäradshallen och i Skatehallen finns en samverkan mellan olika aktörer som kan liknas som ett brukarråd. Arbetet kommer att formaliseras och utvecklas ytterligare.

2.1.2 Nämnd

Uppdrag	Status År 2015	Kommentar
Idrottspolitisk plan - Utarbeta ett förslag till en Idrottspolitisk plan. Planen ska innehålla en långsiktig viljeyttring om hur idrottens förutsättningar kan utvecklas i Borås. Planen ska också ta hänsyn till årligen återkommande stora arrangemang och mästerskap.	◆ Delvis genomfört	Arbetet har ändrats något i karaktär, prioriteringen sker istället på en evenemangsstrategi för att klargöra stadens inställning till framtida arrangemang. Borås Borås TME och Fritids- och folkhälsoförvaltningen samverkar om uppdraget och frågan kommer att remitteras till berörda organisationer och nämnder.
Utveckla och intensiviera verksamheten för människor med funktionsnedsättning. I samverkan med föreningar, SISU idrottsbildarna samt Sociala omsorgsförvaltningen ska förutsättningarna att bedriva en aktiv fritid förbättras.	◆ Delvis genomfört	Ett omfattande arbete inom ramen för "Jämlig Hälsa" har startat upp med Sjuhäradshallen som utgångspunkt. Arvsfonden har gillat våra tankar och ideer och stöttar projektet med drygt 1 300 tkr för år 1 (mars-15--feb-16) och en kompletterande ansökan är inlämnad för år 2 och år 3.
Skapa en långsiktig plan för utveckling av spår, leder och badplatser	◆ Delvis genomfört	En arbetsgrupp bestående av olika kompetenser från Fritids- och folkhälsoförvaltningen resp Tekniska förvaltningen arbetar med uppdraget och förslaget kommer att antas i Fritids- och folkhälsönämnden under våren 2016.
Lundby Park - den mest jämställda actionparken i Sverige	◆ Delvis genomfört	Ett intensivt arbete med att skapa struktur pågår i området. Vi tar hjälp av föreningar för att kartlägga säkerhetsrisker och hitta åtgärder att förebygga dessa.

2.2 Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Målvärde 2015	Utfall År 2015
◆ Barn och unga, 6-20 år, som tillhör någon förening, antal medlemskap.		20 572	21 500	20 096
■ Andel elever i åk 8 som uppger att de har en vuxen i sin närhet som det kan prata förtroligt med, %.		85,5	100	84

Barn och unga, 6-20 år, som tillhör någon förening, antal medlemskap.

Antalet medlemskap fortsätter att minska. Det råder stor konkurrens av aktiviteter och troligtvis är man inte medlem i flera föreningar numera, vilket var fallet i större utsträckning tidigare.

Andel elever i åk 8 som uppger att de har en vuxen i sin närhet som det kan prata förtroligt med, %.

I första hand är det föräldrarna som är och skall vara den som barnet kan tala förtroligt med och därmed stödja barnet i dess utveckling. Staden kan stödja och uppmuntra detta med generella och riktade föräldrastödjande insatser. Personal som möter barn och ungdomar uppmärksammas på att deras relation med barn och ungdomar kan ha en kompenserande och kompletterande effekt, när hemmet sviktar.

Skolenkäten visar att det finns skillnader i socialt stöd beroende på var man bor. Det skiljer sig även något mellan pojkar och flickor där pojkarna i högre grad anger att de har en vuxen att prata förtroligt med.

Under året har folkhälsoenheten haft flera insatser igång med syftet att bland annat öka andelen unga som har en vuxen i sin närhet att prata med.

- Folkhälsoenheten har ansvarat för samordning och stöd kring utveckling av föräldrastödet gentemot övriga förvaltningar.
- I samband med Hälsoveckan arrangerades en halvdagskonferens med temat "Bättre stöd till barn och unga" för personal som arbetar med barn och unga inom Borås Stad.
- Implementeringen av föräldrastöden DAGS och SAMS fortsätter. Presentationen "DAGS - att prata oss samman", färdigställdes under året och ett utbildningstillfälle för utförare anordnades. DAGS innehåller information till och diskussion mellan föräldrar om förhållningssätt som tonårsförälder med fokus på tobak, alkohol och narkotika.
- Under höstterminen genomfördes DAGS-information på två skolor med ca 280 deltagare.
- Fem COPE-kurser har genomförts under året, varav två med språkstöd.
- Utbildningar i föräldramötespedagogik för personal inom förskola har anordnats.
- Ett föräldrabrev sändes ut i samband med skolavslutningen till knappt 1 000 vårdnadshavare med ungdomar i årskurs 9.
- Folkhälsoenheten samordnade under året arbetet för att minska riskabla situationer för ungdomarna som börjar gymnasiet vid så kallade nollningsarrangemang. Ett för staden gemensamt föräldrabrev sändes via gymnasieskolorna till föräldrar med ungdomar i åk 1. Skolorna fick även stödmaterial för att kunna informera och diskutera olika aspekter av alkoholbruk tillsammans med eleverna.
- En AUDIT-utbildning för personal inom elevhälsan på gymnasiet har genomförts. Syftet var att utöka personalens möjligheter att föra samtal med elever som har för hög alkoholkonsumtion.
- Två utbildningar i Motiverande samtal (MI), riktat till personal som arbetar unga har genomförts.

Föräldrastödssidan uppdateras kontinuerligt med information som riktar sig direkt till föräldrar.

Verksamhetens indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Målvärde 2015	Utfall År 2015
■ Andel barn i Idrottsskolan	38%	36%	60%	24%
◆ Simkunnighet	89%	89%	90%	85,6%
■ Minska användandet av Cannabis inom målgruppen unga vuxna kvinnor		15%	12%	15%
◆ Minska användandet av Cannabis inom målgruppen unga vuxna män		19%	18%	19%

Andel barn i Idrottsskolan

Totalt sett fortsätter den negativa trenden i att Idrottsskolan minskar. Dock går det att urskilja några positiva saker i detta. Idrottsskolan årskurs 1 har under 2015 ökat från 26% till 28%. Detta beror dels på att vi lyckats med att få igång verksamhet på både Särilaskolan och Fjärdingskolan. Detta är vi mycket glada över då vi tagit extra krafttag i dessa områden. Man kan också se en ökning i de yttre kommundelarna där Idrottsskolan håller på att få fotfäste. Samarbetet med skolan kan nämnas som en framgångsfaktor i arbetet med att nå ut till föräldrar om budskapet att "alla får vara med".

Simkunnighet

Eleverna ska kunna simma 25 meter innan de går ur tredje klass.

Vår målsättning är att 90 % av eleverna ska klara detta på de två terminer som Borås Stad har som obligatorisk simundervisning. De resterande 10 % av eleverna hoppas vi ska lyckas nå målsättning genom att delta i de extra lektioner som erbjuds.

Elever som klarat målet har sjunkit kraftigt på Stadsparksbadet under 2015. Det finns några tydliga orsaker. Grupperna har blivit större då flera skolor valt att sätta ihop tre klasser till två simskolegrupper. Fler elever börjar mitt i terminerna (nyanlända som slussas ut i skolorna direkt).

Minska användandet av Cannabis inom målgruppen unga vuxna kvinnor

Fritids- och folkhälsonämnden har på egen hand små möjligheter att nå målet. Ur ett folkhälsoperspektiv har förvaltningen ett ansvar för att mobilisera i frågan, men för att nå måluppfyllelse, krävs ett nära samarbete med många förvaltningar och organisationer. Förvaltningen har prioriterat att stödja förvaltningar och andra i det drogförebyggande arbetet i enlighet med drogpolitiska programmet och handlingsplanen, anordnat utbildning och informerat dem som arbetar med och möter unga, informerat föräldrar samt synliggjort och redovisat fakta och statistik inom området.

Några av de aktiviteter som genomförts under 2015.

- Det drogförebyggande arbetet leds av en förvaltningsövergripande grupp som även har representation från föreningslivet. Arbetet sker utifrån det drogpolitiska programmet och den handlingsplan Fritids- och folkhälsonämnden antagit. De uppställda målen har i huvudsak uppnåtts.
- Folkhälsoenheten har föreläst om droger på två skolor vid fem föräldramöten med DAGS-information som nådde 280 föräldrar.
- Ett föräldrabrev sändes ut i samband med skolavslutningen till ca 1 000 vårdnadshavare med ungdomar i årskurs 9.
- Folkhälsoenheten samordnade under året arbetet för att minska riskabla situationer för ungdomarna som börjar gymnasiet vid så kallade nollningsarrangemang. Ett för staden gemensamt föräldrabrev sändes via gymnasieskolorna till föräldrar med ungdomar i åk 1 på gymnasiet. Skolorna fick även stödmaterial för att kunna informera och diskutera olika aspekter av alkoholbruk tillsammans med eleverna. Med denna åtgärd hoppas man även motverka att man provar att röka cannabis, då debuten oftast sker i samband med alkoholpåverkan.
- Under 2015 genomfördes 80 tillsyner i butiker. Det togs beslut om tre varningar, två försäljningsförbud och ett förbud med löpande vite. Om man minskar tillgängligheten till tobak, påverkar man även cannabisanvändandet, då man i normalfallet är tobaksrökare innan man använder cannabis.

Minska användandet av Cannabis inom målgruppen unga vuxna män

Se ovanstående kommentarer.

2.2.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2015	Kommentar
Idrottsskolan kommer under året att fortsätta arbetet med att få igång verksamheten i socialt utsatta områden. De satsningar som planeras är bl.a. att informera om idrottsskolan på föräldramöten och samarbeta med stadsdelarna och de föreningar som verkar i områdena.	 Delvis genomfört	Idrottsskolan jobbar vidare i våra mest utsatta områden. Särskolan har fått en bra start i årskurs ett och kommer fortsätta till årskurs två. Boda/fjärding är ett fokusområde under vintern 2015/2016. Målet är att få igång idrottsskola i årskurs ett. Samtal pågår fortfarande med några skolor om att få komma på föräldramöten för att informera om idrottsskolan. För att lyckas med uppdraget fullt ut behöver vi hjälp av ansvariga för skolan i stadsdelarna med att göra det möjligt för idrottsskolans samordnare att nå ut med information.
En hälsofrämjande fond för ungdomar mellan 13 och 25 år som önskar söka medel för t.ex. aktiviteter, material, föreläsare eller studiebesök ska inrättas av Fritids- och folkhälsonämnden.	 Ej genomfört	Diskussioner pågår om vad en tänkbar fond kan innehålla och hur ansökningsförfarandet kan gå till. Målsättningen är att fonden ska vara färdig inför hösten 2016.

2.3 Företagandet växer genom samverkan

Verksamhetens indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Målvärde 2015	Utfall År 2015
 Antal deltagare i produktionsskolan			20	16
 Antal "möjliggörare" som stödjer ungas idéer			25	5

Antal deltagare i produktionsskolan

Sedan nov-14 bedriver vi ett projekt med medel från de Sociala investeringsfonderna, där vi utvecklar alternativa vägar in i samhället för unga vuxna med funktionsnedsättning. Deltagarna skolas in i arbetslivet och tränas i bland annat arbetsmoral. Målgruppen befinner sig i olika utsatta sociala situationer med risk för psykisk ohälsa och risk för att långsiktigt bli beroende av sociala insatser. Deltagarna är med och driver våra två mötesplatser, Brygghuset och Lundby Park, i "skarpt" läge, där de får hjälpa till inom café, vaktmästeri/teknik, reception och administration, vid arrangemang samt skötsel av anläggningen vid Lundby park.

Antal "möjliggörare" som stödjer ungas idéer

Vårt arbete med möjliggörare har ändrat karaktär. Idag jobbar vi på att koppla möjliggörare till olika projekt, där företag och organisationer har varit med och stöttat bland annat gatufestivalen.

2.4 Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande

2.4.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2015	Kommentar
Fritids- och folkhälsonämnden ska tillsammans med Borås TME AB arbeta mer med natur- och landsbygdsturism, bland annat genom att marknadsföra kommunens spår och leder.	 Genomfört	Friluftsguiden finns nu i tryckt format och är en väldigt vacker och informativ bok om vad Borås kan erbjuda inom friluftslivet. Boken är producerad av Tekniska förvaltningen och Fritids- och folkhälsoförvaltningen i samverkan. Länsstyrelsen har lämnat ett ekonomiskt stöd i form av LONA-bidrag. Boken kostar 25 kr att köpa och har tryckts i 30 000 exemplar.

2.5 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Målvärde 2015	Utfall År 2015
 Antal arbetsplatser inom Borås Stad som serverar Fairtrade-märkta produkter.		3	5	4

Antal arbetsplatser inom Borås Stad som serverar Fairtrade-märkta produkter.

Idag serverar Brygghuset, förvaltningskontoret, Borås Simarena och Dalsjöbadet fairtrade-märkta produkter av något slag.

Caféet på Brygghuset profilerar sig som ett fairtrade-café. Där kan man köpa diverse produkter som är fairtrademärkta. På Borås simarena serveras livsmedel så som kaffe, frukt, te och honung.

Förvaltningen arbetar enligt ett miljöledningssystem och därigenom har nästintill alla anställda genomgått en miljöutbildning.

Fritids- och folkhälsoförvaltningen har under 2015 ett bokfört värde på livsmedelsinköp motsvarande 581 693 kr. Föregående år var summan 582 843 kr. Under året har det köpts ekologiska livsmedel motsvarande 51 113 kr (8,77 %), vilket är lite mer än en fördubbling mot föregående år. Summan för livsmedelsinköp som både är ekologiska och etiska hamnade på 13 182 kr.

Verksamhetens indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Målvärde 2015	Utfall År 2015
 Total energianvändning för uppvärmning på fastigheten Borås Arena		311MWh	295MWh	127MWh
 Total energianvändning för uppvärmning på konstgräsplan Borås Arena 1		385MWh	1 000MWh	1 077MWh

Total energianvändning för uppvärmning på fastigheten Borås Arena

2015 års utfall ligger betydligt under målvärdet. Under året som gått har vi gjort en del justeringar och sänkt temperaturen vid perioder med lägre utnyttjande av lokalerna. Utetemperaturen har dessutom varit gynnsam under senare delen av året.

Arbetet fortsätter även kommande år med att hålla koll på och optimera energiförbrukningen, även om 2015 års förbrukning får anses vara mycket låg.

Total energianvändning för uppvärmning på konstgräsplan Borås Arena 1

Årets första tre månader var kalla och verksamheten högre på plan än året innan. I samband med det planerade bytet av konstgräset i sommar, planeras även att komplettera anläggningen med fler givare och ev. ett mer automatiserat styrsystem som arbetar med bla. väderleksprognoser. Allt för att minska energiförbrukningen och ändå bibehålla funktionen med tjälfri fotbollsplan året om.

2.6 Ekonomi och egen organisation

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2013	Utfall 2014	Målvärde 2015	Utfall År 2015
■ Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.	6,8	5,9	5,5	6,9
■ Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.	5,4	5,3	3	5,3
■ Hälsa - 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.	43	44	50	38,8

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.

Sjukfrånvaron för 2015 är fortfarande för hög. Kanske har vi en för hög målsättning för vår verksamhet, samtidigt innebär målet att vi måste fundera över vilka lösningar som är mest optimala. En förklaring till den höga sjukfrånvaron är att flera medarbetare tvingats till operationer med sjukskrivning som följd, vilket inte arbetsgivaren kan vara med och påverka genom speciella insatser och förebyggande åtgärder. Vi hoppas att den satsning på hälsa som vi gjort tillsammans med Previa kommer att slå ut med full effekt under 2016. Hälsoarbetet startade våren 2015 med utbildning för chefer och biträdande föreståndare inom badenheten, under hösten har arbetet i de olika enheterna tagit fart och arbetet kommer att fortsätta under 2016.

Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.

Att andelen timavlönad personal är hög är en konsekvens av att sjukfrånvaron varit för hög under 2015 samt att den förhoppning vi hade om att sänka andelen timavlönad personal inför stängningen av Sandaredsbadet inte infallit. Det är inom badenheten som vår största andel timavlönad personal finns. Under våren 2015 har influensan drabbat vår personal hårt och extra personal har varit nödvändig för att kunna bedriva en säker verksamhet. Brygghuset har blivit en fullt ut etablerad verksamhet och till skillnad från tidigare år så behövs extrapersonal även där som kan hoppa in med kort varsel. Under året kommer förhoppningsvis Stadsparksbadet att stängas för reovering. Med tanke på att det är en större personalstyrka som ska flyttas till de andra baden, så hoppas vi nu att andelen timavlönade ska minska under 2016.

Hälsa - 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.

Vi har en bit kvar till vårt mål på 50 %, men vi arbetar vidare med både riktade och generella insatser. Ur ett längre perspektiv är vår förhoppning och målsättning att den hälsosatsning som vi gjort i samarbete med Previa ska ge resultat så att vårt hälsomål kan uppnås.

Som ett led i arbetet med Previa kommer förvaltningen under 2016 att starta upp en arbetsgrupp för hela förvaltningens hälsoarbete. Gruppen kommer att bestå av både chefer och medarbetare, där målsättningen är att alla enheter ska ha minst en representant i gruppen. Arbetsgruppen ska lyfta hälsoarbetet och vikten av en god hälsa inom hela förvaltningen och arbetet innefattar allt från handlingsplaner och utvärderingar till att skapa gemensamma aktiviteter för att stärka sammanhållningen inom förvaltningen.

3 Nämndens verksamhet 1

3.1 Fritidsramen

3.2 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Budget 2015	Bokslut 2015	Avvikelse
Statsbidrag	94	1 077	185	2 646	2 461
Avgifter och övriga intäkter	43 180	42 240	45 103	42 317	-2 786
Summa intäkter	43 274	43 317	45 288	44 963	-325
Personal	-34 974	-36 713	-38 997	-39 654	-657
Lokaler	-93 647	-89 284	-89 028	-89 736	-708
Övrigt	-51 334	-56 083	-52 831	-54 843	-2 012
Kapitalkostnader	-4 870	-8 019	-10 007	-10 003	4
Summa kostnader	-184 825	-190 099	-190 863	-194 236	-3 373
Buffert (endast i budget)	0	-1 151	-1 325	-308	1 017
Nettokostnad	-141 551	-147 933	-146 900	-149 581	-2 681
Kommunbidrag	141 000	147 000	146 900	146 900	0
Resultat efter kommunbidrag	-551	-933	0	-2 681	-2 681
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat	0	0	0	0	0
Resultat jfr med tillgängliga medel	-551	-933	0	-2 681	-2 681
Ackumulerat resultat	-3 128	-3 128	-2 342	-2 342	0

Resultatanalys

Det bokförda resultatet för Fritidsramen år 2015 är ett underskott motsvarande 2 681 tkr i jämförelse med budget. Det finns dock kostnader som påverkat resultatet negativt och som bland annat beror på beslut i Kommunfullmäktige och i andra överenskommelser. Dessa är;

- Nya principer för hyressättning på Borås Arena, start 2015-09-01, medför minskade intäkter motsvarande 978 tkr samt justering av logehyror 310 tkr. Totalt - 1 288 tkr.
- Beviljade medel från den sociala investeringsfonden, projektet ”Ung till Ung” – 1 191 tkr.
- Markarbeten för en ny minigolfbana i anslutning till Djurparken och Alidebergsbadet – 698 tkr.

Med hänsyn till ovanstående regleringar blir **resultatet istället + 496 tkr.**

Intäkterna avviker i jämförelse med budget med - 300 tkr. Som beskrivits ovan kan 978 tkr härledas till Borås Arena.

Personalkostnaderna har en avvikelse med totalt - 657 tkr, 633 tkr av dessa kan direkt kopplas till kostnader som avser personalvård. Under året har förvaltningen gjort en extra satsning genom ett ”hälsoarbete” tillsammans med Previa. I summan för personalvård ingår även övrig företagshälsovård, kompetensutveckling, representation av olika slag etc.

Utifrån resultaträkningen ovan kan konstateras att personalkostnaderna har, i jämförelse med 2014, ökat med ca 2 500 tkr. Ca 1 000 tkr kan härledas till årliga löneökningar.

Budgeten som avser lokalkostnader avviker med ca 700 tkr. Kostnaderna är i jämförelse med 2014 något högre.

Kostnader för material och tjänster har minskat med ca 1 200 tkr i jämförelse med 2014. I material och övriga tjänster ingår konsumtionsavgifter, städkostnader, fastighetsskötsel, materialkostnader, fastighetsunderhåll, IT-kostnader, licenser etc.

Kapitalkostnaderna, det vill säga avskrivning och ränta på tilldelade investeringsmedel, har ökat över åren. 2013 var kostnaden 4 870 tkr. Under 2014 fördubblades kostnaden till 8 019 tkr för att ytterligare öka under 2015 då utfallet landade på 10 003 tkr.

3.3 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Budget 2015	Bokslut 2015	Avvikelse
Gemensam fritidsadministration					
Intäkter	106	89	0	191	191
Kostnader	-7 176	-8 772	-8 506	-9 443	-937
Resultat	-7 070	-8 683	-8 506	-9 252	-746
Information/marknadsföring					
Intäkter	22	0	0	0	0
Kostnader	-854	0	0	0	0
Resultat	-832	0	0	0	0
Anläggningsenheten					
Intäkter	18 857	18 743	20 878	19 415	-1 463
Kostnader	-110 579	-113 128	-116 716	-117 335	-619
Resultat	-91 722	-94 385	-95 838	-97 920	-2 082
Badenheten					
Intäkter	18 926	18 798	19 563	19 733	170
Kostnader	-49 057	-46 492	-46 998	-47 278	-280
Resultat	-30 131	-27 694	-27 435	-27 545	-110

Tkr	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Budget 2015	Bokslut 2015	Avvikelse
Evenemang					
Intäkter	205	482	0	296	296
Kostnader	-2 749	-6 986	-2 830	-2 502	328
Resultat	-2 544	-6 504	-2 830	-2 206	624
Folkhälsoenheten					
Intäkter	2 194	1 561	1 789	1 574	-215
Kostnader	-4 880	-4 473	-4 982	-4 679	303
Resultat	-2 686	-2 912	-3 193	-3 105	88
Fritids- och folkhälsonämnd					
Intäkter	0	1	0	0	0
Kostnader	-759	-558	-817	-652	165
Resultat	-759	-557	-817	-652	165
Tillståndsenheten					
Intäkter	1 835	1 911	1 853	2 099	246
Kostnader	-1 919	-2 297	-2 339	-2 774	-435
Resultat	-84	-386	-486	-675	-189
Brygghusenheten					
Intäkter	1 129	1 731	1 205	1 374	169
Kostnader	-6 852	-8 543	-7 675	-9 292	-1 617
Resultat	-5 723	-6 812	-6 470	-7 918	-1 448
Buffert					
Intäkter	0	0	0	0	0
Kostnader	0	0	-1 325	-308	1 017
Resultat	0	0	-1 325	-308	1 017
Evakueringsboende					
Intäkter	0	0	0	281	281
Kostnader	0	0	0	-281	-281
Resultat	0	0	0	0	0
Totalt					
Intäkter	43 274	43 316	45 288	44 963	-325
Kostnader	-184 825	-191 249	-192 188	-194 544	-2 356
Resultat	-141 551	-147 933	-146 900	-149 581	-2 681

3.4 Verksamhetsanalys

3.4.1 Gemensam fritidsadministration

Analys av verksamheten

Gemensam fritidsadministration är den samlade benämningen för de gemensamma administrativa kostnaderna. Den gemensamma fritidsadministrationen innehåller kostnader så som kontorshyra, lönekostnader för administrativ personal, övergripande marknadsföringsinsatser och diverse kontorskostnader, IT-kostnader och arbetsplatstjänster, inköp av telefoner, kablar med mera. Budgeten rymmer också kostnader för kommungemensamma stödsystem som fördelas till varje förvaltning.

Under året har förvaltningen gjort en extra satsning genom ett ”hälsoarbete” tillsammans med Previa. I summan för personalvård ingår även övrig företagshälsovård, kompetensutveckling, representation av olika slag etc.

Hälsoarbetet inleddes med en utbildning för chefer i februari 2015, där vi gick igenom allt från förhållningssätt och hälsofrämjande ledarskap till hälsoekonomi, synsätt och strategier. Arbetet fortsatte med en genomgång av våra styrande dokument, mål och visioner för att sedan göra en djupanalys av hur vårt hälso- och arbetsmiljöarbete fungerar på förvaltningen. All personal har fyllt i en enkät inom hälsoområdet och har sedan erbjudits 1 timmas hälsocoaching av hälsocoacher från Previa. Intresset för Hälsocoachingen har varit stort bland personalen, trots att det var valfritt att delta så är det endast en handfull medarbetare som inte varit på samtal med en hälsocoach.

Vi hade en workshop och utvärdering av arbetet före sommaren där vi analyserade alla parametrar och gemensamt kom fram till de målområden som vi ska arbeta med i personalgrupperna eller på de olika enheterna under hösten och i framtiden.

På IT-sidan kan konstateras att budgeten under både åren 2014 och 2015 varit för låg i förhållande till kostnaderna. Detta är något vi måste se över under 2016. I jämförelse med 2014 är det framförallt materialkostnaderna som ökat. I materialkostnaderna finns både inköps- och reparationskostnader av framförallt mobiltelefoner.

Den administrativa kostnaden som avser marknadsföring har i stort sett använts till vepor på Norrby långgata och Kungsbron, samt några få storvepor på Boråshallen mot riksväg 40. Dessutom har en liten del gått till ljusreklamen på Borås Arena. Posten marknadsföring visar ett litet överskott i jämförelse med budget under 2015.

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Den största orsaken till det negativa underskottet på den gemensamma fritidsadministrationen är en bokförd kostnad på 698 tkr som avser markarbete för en ny minigolfbana i anslutning till Djurparken och Alidebergsbadet. Orsaken är att den nya entrén till Djurparken tog mark i anspråk som tidigare var för den gamla minigolfbanan. Detta är en kostnad som nämnden enligt överenskommelse med ekonomistyrning ska få kompensation för i bokslutet. Kostnaden har dock felaktigt bokförts på gemensam fritidsadministration och skulle egentligen bokförts på lämplig verksamhet tillhörande anläggningsenheten.

Med hänsyn till kompensation för ovan nämnda kostnad visar resultatet för verksamheten på - 48 tkr.

3.4.2 Anläggningsenheten

Analys av verksamheten

Jämlik Hälsa

Jämlik Hälsa är ett projekt som har sin huvudsakliga målgrupp i personer som har en eller flera funktionsnedsättningar. Det kan röra sig om fysiska och/eller kognitiva nedsättningar. Projektet stöts ekonomiskt av Arvsfonden med närmare 1 500 tkr för 2015, en ansökan om år 2 (2016) är inlämnad och uppgår till nästan 1 900 tkr. Projektet består av flera delar och sker i nära samverkan med Sociala Omsorgsnämnden och ett stort antal föreningar och organisationer. För Fritids- och folkhälsoförvaltningens del så utgår projektet från Sjuhäradshallen (7HH). I samband med att Handikappidrottsförbundet bytte namn till Svenska Parasportförbundet beslutade vi att den del av Sjuhäradshallen som ombesörjer idrott för människor med funktionsnedsättning ska heta Parasportcenter. I den andra delen av 7HH finns Gymnastikens Hus och med den verksamhet som bedrivs av 4 gymnastikföreningar.

Under år 1 har Jämlik Hälsa utvecklats och förberett Parasportcenter för sitt ändamål. Projektet har även startat upp prova-på-aktiviteter och drop-in besök. Flera Idrottsskolor har också startat upp för målgruppen och är en utveckling av Borås Stads befintliga Idrottsskola. Tillsammans med SISU (Sveriges idrotts-, studie och utbildningsorganisation) och IGU (Idrott, glädje och utveckling) så har vi börjat vårt arbete med att integrera målgruppen i nuvarande föreningars verksamhet. Vi har fått in ett stort intresse och hoppas att vårt arbete tillsammans med föreningslivet ska generera en ökad verksamhet i Parasportcenter och i föreningslivet i Borås.

Under år 1 har vi kommit i kontakt med ca 300 personer genom olika kontaktnät så som Särskolan, Syncentralen, Hörcentralen, Rehab/habiliteringen på SÅS, föreningslivet, Sociala Omsorgsförvaltningen, IGU och många fler. Genom vårt samarbete med Sociala Omsorgsförvaltningens områdes- och enhetschefer kommer vi att nå ut ännu mer till den enskilda personen på gruppboende och LSS-boende.

Spår o leder

Under våren 2015 färdigställdes Boken Friluftsguiden som innehåller information om 76 olika friluftsområden i Borås. Boken är på svenska och engelska och finns att köpa på bland annat Turistbyrån, Kransmossens och Kypegårdens friluftsgårdar samt på flera bibliotek. Boken trycktes i 30 000 exemplar. Under O-ringen 2015 delades många exemplar ut till deltagare från hela världen.

Under hösten 2015 påbörjades flytten av den digitala friluftsguiden till Borås stads externa karttjänst. Lagom till jul flyttades all information om samtliga skidspår, elljusspår och grillplatser, tillsammans ca 140 objekt, över till den nya karttjänsten. Övriga delar av den digitala friluftsguiden flyttas under våren 2016.

Tack vare projektet Flexibel Orientering i samband med O-ringen, tillgänglighetsanpassades delar av Kransmossens friluftsområde. De flex-O-banor som skapades till tävlingen kommer att finnas kvar i området. Flex-O-banorna har fokus både på fysiska och kognitiva funktionshinder.

Under sommaren 2015 byttes elljusspåret på Boda ut. De gamla trästolparna var uttjänta sedan länge och har nu bytts mot stålstolpar med ny armatur. Vi valde att inte använda oss av solcellsfunktion eller rörelsevakt då vi ville ha ett elljusspår som känns tryggt och är belyst hela tiden och inte enbart när någon rör längs det.

Under våren sattes informationsskyltar upp vid de olika kulturlämningar som finns i Kypegårdens friluftsområde. 14 olika skyltar har satts upp vid bland annat torpruiner, utsiktsplatser med flera platser.

Under året har personräknare suttit uppe i Kypegårdens och Kransmossens friluftsområden samt utmed elljusspåret runt sjön Kolbränningen. I genomsnitt (utslaget över hela året) rör sig 465 människor utmed Kransmossens motionsspår varje dag. Motsvarande siffra för Kypegården är 313 och för Kolbränningen 286. Siffrorna visar dessutom att vanligaste tiden att besöka samtliga områden är

mellan 17.00 och 19.00 på vardagar.

Under året har fyra personer från förvaltningen arbetat med utredningen "Långsiktig utveckling av Spår o Leder", som är ett nämnduppdrag. Uppdraget har en stor koppling till folkhälsa och gruppen har valt att ge utredningen tillnamnet "Hur underlättar vi för människor i Borås Stad att besöka och aktivera sig i våra nära grönområden och skogar?" Gruppen har tagit fram bakgrundsinformation för hela staden inklusive alla större och mindre tätorter utanför staden. Bakgrundsinformationen innehåller bland annat information om befintliga friluftsanläggningar, tillgänglighetsanpassning, terräng, befolkningssiffror, transportmöjligheter, barriärer samt nuvarande klassning i Grönområdesplanen. Utefter denna bakgrundsinformation samt information hämtad från välfärdsbokslutet har gruppen tagit fram förslag till hur man skulle kunna förbättra möjligheten till rörelse och aktivitet i respektive närområde. Flera andra förvaltningar har vid olika tillfällen deltagit i utredningen. Utredningen färdigställs under våren 2016.

Badplatser

Lagom till sommaren 2015 färdigställdes nya informationstavlor till Almenäs badplats och fritidsområde. Informationstavlor är på svenska och engelska och använder sig även av piktogram. Utöver dessa informationstavlor färdigställdes ytterligare en informationstavla om badvett och larminstruktioner till Almenäs. Även denna infotavla är på svenska och engelska, men använder sig dessutom av bildstöd som förtydligar exakt det som står med text på tavlan. En ny livbåt inköptes också till Almenäs.

På flera badplatser runtom staden har vi nu fått till en bra förankring av hyrtoaletterna, och kommer i fortsättningen förhoppningsvis slippa alla de tillbud vi tidigare haft med omkullvälta toaletter. Tack vare denna förankring kan vi nu också sätta ut toaletterna några veckor innan skolavslutningen. Tidigare har man valt att sätta ut dem efter skolavslutningen för att slippa de värsta tillbudena.

Under sommaren 2015 hade vi ett tillbud vid Storsjöns badplats där de båda grillplatserna slogs sönder och eldades upp. Även soptunnor, bommar och infotavlor förstördes. Det förstörda och uppeldade åtgärdades omgående. Även vid Asklanda badplats har grillplatser vandaliserats.

Utöver dessa återskapade grillplatser vid Storsjön har ytterligare grillplatser vid andra badplatser renoverats.

Under hösten 2015 påbörjades en badplatsutredning. Utredningen kommer bland annat att visa på de "vita fläckar" som finns på badplatskartan i Borås. Vi kommer också att ta fram ett "bryggutbytesprogram" då många av stadens badbryggor har alltför många år på nacken. Ytterligare en punkt i badplatsutredningen kommer att bli frågan om vassutbredningen i sjöarna samt erosionen som varje vinter "äter" en bit av badplatserna i bland annat Sjömarken och Asklanda.

Aktivitetsplatser

Ett av projekten under året var uppdelningen av Dalsjöfors konstgräs som sedan lades ut på skolgårdsplaner och andra mindre grusplaner i Kinnarumma, Lundaskog, Svensgårde, Brämhult, Sparsör och Borgstena.

Tillsammans med Tekniska förvaltningen startades ett projekt upp i Kronängsparken på Norrby, där vi började med att lägga konstgräs på den gamla tennisbanan i parken. I projektet kommer också en "tjejyta" att färdigställas med ett dansgolv, studsmatta och ljudanläggning. Både konstgräsplanen och tjejt看 kommer att belysas. Arbetet med projekt Kronängsparken kommer att fortsätta under våren 2016. De tre stadsdelarna fick i ett delprojekt vara med och påverka vad som skulle göras i just deras stadsdel. I stadsdel Väster föll valet på att utveckla området omkring Centrumhuset på Kristineberg, där bland annat en boulebana och en grillplats uppfördes. I norr lades fokus på Sjöbo torg där bland annat en liten konstgräsytta, en boulebana och ett stort torgshack uppfördes. Pjäser till schackspelet och klot till boulebana kan allmänheten låna på Framtid Sjöbo. I stadsdel Öster startades två projekt, ett gym/hinderbana i Äspered och en dirtbana i Dannike.

Vid Kristinebergsskolan var vi med och delfinansierade en tillgänglighetsanpassad lekplats som också går att använda från rullstol.

Naturens Gym vid Kypegården färdigställdes. Flera av gymstationerna är tillgänglighetsanpassade och kan användas från rullstol. Naturens gym har skapats i samarbete med Elfsborgs fystränare Magnus Hellman-Driessen som också tagit fram tydliga instruktioner för de olika gymstationerna.

Tydliga instruktionsskyltar med text och foton har också tagits fram till hinderbanan och teknikbanan för cykel och rullstol på Kransmossen.

Ytterligare ett gym har byggts upp i området vid Idrottshallen och skolan i Dalsjöfors.

Idrottsföreningen i Dalsjöfors kommer också att dra om sina vandringsleder så att de passerar detta gym, för att få platsen till ett mer samlat ”aktivitetsområde”.

Skateparken och parkourbanan i Lundby Park har elbelysts.

Aktivitetsplatsgruppen har varit med vid Trandaredsdagen på Kransmossen och berättat om sitt arbete med aktivitetsplatser i Borås. Vi hade också en informationsdag på Kypegården under höstlovet där vi också bjöd på korv med bröd mm.

I anslutning till Alidebergsbadet anlades ett kortare motionsspår och ett utegym.

Konstgräsutveckling

Vår plan för konstgräsutveckling går mot sitt slut. Under 2015 genomförde vi två konstgräsprojekt.

Konstgräset byttes på fotbollsplanen i Dalsjöfors och samtidigt förlängdes och breddades planen. Det gamla gräset, som var det första konstgräset på Borås Arena, lades begagnat runt år 2009. I Sandared lades konstgräs på den tidigare B-planen vid Sandareds IF med mycket bra resultat.

Sundholmens kurs- och konferensgård

Under 2015 har personalen gått utbildning i kökshygien och matallergier. En hjärtstartare har installerats i köket och i och med det har personalen fått en utbildning i DHLR. Från och med januari 2015 har Sundholmen ansvar för bokningar, faktureringar samt inköp via webben i systemet Agresso. I februari fick personalen därför en utbildning i E-handel.

På Sundholmen fortsätter arbetet med en upprustning av övernattningsrum samt uppfräschning av konferensgården. Nya tapeter, slipade golv och större matsal är några åtgärder som genomförts. Anläggningen har varit välbesökt under sommaren, bland annat var hela O-ringevenveckan utyrd till en norsk orienteringsklubb. Under året fick Sundholmen en fiberanslutning. Förbättringar i köksutrustningen har skett under året. Tillgängligheten har ökat genom att en handikapsramp har byggts på utsidan av huvudentrén. I annexet är nu alla sovrummen renoverade. Ytskikten har blivit målade, tapetserade och försetts med bröstpanel. Alla sängar är utbytta till resårsängar. Övrig inredning såsom armatur, sängbord och textilier har bytts ut. Under 2015 byttes den gamla badtunnan ut mot en ny lite modernare med innanmäte av glasfiber.

Under våren blev Sundholmen miljöcertifierad vad det gäller kemikalier, färg, avfallshantering samt livsmedelsinköp. Sophantering med svarta och vita påsar har införts. En ny robotgräsklippare införskaffades under våren. Denna blev dock stulen den 19 september och beslut togs på att inte införskaffa någon ny då de är så stöldbegärliga. Två aluminiumbåtar har köps in för att allmänheten tryggt ska kunna ta sig fram och tillbaka till ön Holmen där slottsruinen finns. Sundholmens profil är att vända sig internt till Borås stads förvaltningar och bolag.

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Anläggningsenhetens resultat uppgår till ett minus på 2 082 tkr. Av det totala underskottet så kan ca 1 300 tkr härledas till Kommunfullmäktiges beslut för Borås Arena och nya taxor för logehyror respektive ett principbeslut avseende avgifter för entrébelagda matcher. Verksamheten i Boråssparken (-626 tkr) belastar Fritids- och folkhälsoförvaltningens budget trots att vi inte har något ansvar kvar för anläggningen.

3.4.3 Badenheten

Analys av verksamheten

Badenheten i Borås består av fyra bemannade badanläggningar, Stadsparksbadet, Borås Simarena, Sandaredsbadet och Dalsjöbadet. Här finns även Alidebergsbadet, ett utomhusbad som drivs av Simklubben Elfsborg på sommaren. I enheten finns även Viskaforsbadet och Asklandabadet. I Viskaforsbadet bedriver skolan egen simundervisning. Asklandabadet är anpassat och hyrs främst ut till sociala omsorgen.

Fastigheterna förvaltas av Lokalförvaltningsförvaltningen. Förvaltningens egen Tekniska driftsenhet sköter all daglig drift samt vatten- och luftkvaliteten på anläggningarna

Badenheten arbetar efter mål enligt Vision 2025. Viktiga målområden är att skapa mötesplatser och ta ansvar för barn och unga. Vi vill erbjuda anläggningar och verksamheter som drivs professionellt, service- och utvecklingsinriktat. Vi erbjuder babysim, minisim, simlekis, simundervisning, vattenträning i grupp, vuxensimskola, crawl kurser för både nybörjare och erfarna. På Badenheten arbetar vi ständigt med att öka tillgängligheten.

Vårt gemensamma mål med skolsimskolorna är att alla elever i år 3 ska klara av att hoppa eller dyka i på djupt vatten och simma 25 m. Alla barn har olika förutsättningar för att klara målen utifrån tidigare erfarenheter till vatten och fysiska förutsättningar. Antal elever i åk 3 som deltagit i simundervisningen och klarat 25 m är:

Stadsparksbadet: 692 elever varav 69,95 % som klarat målet.

Borås Simarena: 206 elever varav 84,50 % som klarat målet.

Sandaredsbadet: 267 elever varav 94 % som klarat målet.

Dalsjöbadet: 133 elever varav 94 % som klarat målet.

Elever som klarat målet har sjunkit kraftigt på Stadsparksbadet under 2015. Det finns några tydliga orsaker. Grupperna har blivit större då flera skolor valt att sätta ihop tre klasser till två simskolegrupper. Fler elever börjar mitt i terminerna (nyanlända som slussas ut i skolorna direkt).

När det gäller att fånga upp de elever som inte har klarat målet vid simskolans slut så har vi fortsatt att erbjuda kurser för dessa elever.

Under våren 2015 fortsatte det unika samverkansprojekt "Somnardoppet" med simklubbarna SK70 och SK Elfsborg, SLS (Södra Älvsborgs läns förening) och Borås Stad. Här erbjöds alla 5-åringar i Borås Stad gratis kurser i vattenvana. Borås Stad prioriterar åldersgruppen 5 år för att öka simkunnigheten i framtiden. Totalt deltog 173 barn i Somnardoppet 2015. Det är tyvärr färre än tidigare år. Detta beror på att SK Elfsborg inte lyckades skapa så många grupper som de haft tidigare år.

Borås Stads friskvårdssatsning behåller sin popularitet, där alla anställda erbjuds fria bad på de publika anläggningarna. Under 2015 kunde vi här räkna ihop till 17 047 bad.

Samarbetet fortsatte även med Västra Götalandsregionen under 2015. De erbjuder alla sina anställda förmånligt pris på bad. Västra Götalands region omfattar ca 58 000 anställda varav 10 000 arbetar i Borås området.

Antal besök till fyra av våra publika bad har varit totalt 496 503 st. under 2015. Vårt mål var att nå 457 000. Med tanke på att vi har haft en anläggning stängd nio månader under 2015 så får vi se årets besökssiffror som mycket bra. Stadsparksbadet har haft 271 456 besök. Borås Simarena har haft 165 068 besök, Sandaredsbadet 19 912 besök och Dalsjöbadet har haft 42 866 besök. Alidebergsbadet kunde efter sommaren summera antalet besök till 42 289.

Stadsparksbadet

Stadsparksbadet är ett äventyrsbad mitt i centrala Borås. Badet har funnits i 30 år med över 9 miljoner besök. Badet håller öppet nästan hela året, vi har endast stängt 4 röda dagar och 14 dagar för underhållsarbete. Här erbjuder vi äventyr, simundervisning och motion i olika former. I badet finns Actic gym samt en privat aktör som driver café och restaurang Bryggan. Den affärsidé vi arbetar efter är att erbjuda våra badgäster nyttiga nöjen till marknadsmässiga priser. Vi ska bedriva våra verksamheter så att alla gäster upplever kvalitet, omsorg och personlig service.

Vi har fått justera planeringen för igångsättandet av renoveringen på grund av att inga anbud inlämnades för projektet. Tanken var att arbetet skulle ha startat 1 april. Lokalförsörjningsnämnden och Fritids- och folkhälsonämnden för en gemensam dialog om den nya tidsplanen för renoveringen. Vi jobbar också med att i samband med renoveringen kunna få till en utbyggnad av badet under 2017.

Ett axplock av aktiviteter på Stadsparksbadet;

- På alla årets lov hålls rutschbane- och klätterväggstävlingar. Vår nya Flip är framme i motionsbassängen under lovdagarna.
- Vattengymnastiken, som badets egna badmästare håller på kvällar och helgdag 5 gånger/vecka, behåller sin popularitet. Under året har 7 726 deltagare varit med på våra pass vilket är en ökning med några hundra jämfört med 2014.
- Barnkalas, som är ett samarrangemang med Restaurang Bryggan, hade 701 barn på besök.
- Burkini erbjuds både till försäljning och att hyra, vilket ska ge alla möjlighet att vara med och bada oavsett etniskt ursprung eller att man av annan anledning vill skyla sig.
- Samarrangemangen med att erbjuda paketlösningar för turistande familjer och skolresor till Borås görs ihop med hotellen och turistbyrån.
- Vi har genomfört ett stort antal HLR-utbildningar för Stadens anställda.

Borås Simarena

Borås Simarena är en motions-, tränings-, och tävlingsanläggning som invigdes den 5 juni 2010. Badet håller öppet nästan hela året. Det har endast stängt 4 röda dagar och 3 dagar för underhållsarbete. Inför 2015 hade vi som mål att locka fler Boråsare att upptäcka Borås Simarena som ett komplement till den vardagsmotion vi alla behöver. Även detta verksamhetsår har vi lyckas med detta.

Allmänheten kan vissa kvällar tycka att det blir lite för trångt i bassängen. Man har viss förståelse för att Simarenans huvudsakliga syfte är att tillgodose simföreningarnas verksamhetsbehov. Under verksamhetsåret har föreningslivets utveckling av vuxencrawlgrupper och integrationsverksamhet (simundervisning för nyanlända) krävt att vi ökat bassängtiden fram till 21:00. Denna utveckling måste analyseras, eftersom den kommer att påverka personalens tid att klara anläggningens skötselbehov. Denna utveckling är bara positiv utifrån ett nyttjande behov för motion, undervisning och träning.

Andra aktiviteter under året;

- Verksamhet som ökat mest på Simarenan har varit simklubbarnas aktivitetstillfällen och allmänhetens motionsaktiviteter. Även att Sandaretsbadet varit stängt har påverkat besöksstatistiken.
- MerKrafts crawlkolor har återkommit under året och fler och fler blir de vuxna som vill lära sig crawla. Under åren har nu 122 medarbetare inom Borås Stad lärt sig grunden i crawl.
- Vattenträningen för äldre har även i år ökat. Från 160 deltagare i veckan till 250. Antalet vattengymnastik pass i veckan har ökat från 6 till 7 pass.
- Borås Simarena fortsätter att erbjuda personlig träning för kunder med FaR-recept (fysisk aktivitet på recept), vilket under året endast genomförts för de besökare som önskat vår hjälp med att komma igång med fysisk aktivitet.

- På Borås Simarena har vi under verksamhetsåret genomfört 7 simtävlingsarrangemang, 4 matchdagar för vattenpolo och läger, 21 träningsläger, en heldag för Ymers Zoo-OL, Västsvenska Simförbundet utbildningsdagar för tränare, Simlärarutbildning genom Svenska Livräddnings Sällskapet samt studiebesök från olika städer och kommuner i landet.

Dalsjöbadet/Dalsjöhallen

Dalsjöbadet profilerar sig som ett lugnare alternativ med huvudinriktning på vuxna samt barn upp till 12 år. Speciella motionssimkvällar med lugn och mysig miljö och bastuverksamhet är något som utmärker Dalsjöbadet. Anläggning innehåller sim- och idrottshall, café, lokal för bordtennis/aerobic, lokaler för brottning och skytte, diverse föreningsutrymmen samt två förskoleavdelningar. I direkt anslutning till anläggningen ligger en gräs- och en konstgräsplan samt ett utegym. Dagtid används anläggningen främst för skolornas sim- och idrottsundervisning och under kvällar och helger är det allmänhet och föreningar som är besökare. Gymverksamheten i anläggningen drivs av privat entreprenör. Anläggningen är öppen 10 månader om året för allmänheten, under de två stängda sommarmånaderna bedrivs bland annat simundervisning.

Andra aktiviteter under året;

- Vi har under året arbetat med att få till en utebastu, något som vi tycker ligger bra i linje med vår profilering. Ritningar är framtagna och vi hoppas på byggstart i början av 2016.
- För att kunna bredda vår verksamhet så att den kan nå fler än bara de simintresserade har vi, tillsammans med Anna Karlsson på FoF och Dalsjöfors GoIF, letat och märkt upp motionsspår som ska utgå från hallen. Vi kommer även att dra om DGoIF´s befintliga spår så att de går förbi utegymmet vilket gör att man kan använda vår anläggning som startplats för ett antal spår mellan 2,5 – 10 km.
- Vår gruppverksamhet ökar kontinuerligt. De flesta grupper, såväl simskolor, crawlskolor som vattenträning har bra med deltagare. Vi har dock svårare att locka ”spontanbadarna”, men med den nya utebastun hoppas vi kunna nå även den gruppen i större utsträckning.
- I september arrangerade vi, precis som 2014, tillsammans med Företagarna i närområdet Toarpsdagen. Arrangemanget hölls i och runt vår anläggning. Det är en mäsas med företag, föreningar och organisationer från Toarp. Ett 1000-tal personer besökte arrangemanget. Andra lite speciella event var vårt Vasaloppssim samt våra traditionella Jultvagningar (bastuarrangemang) som vi körde veckan före jul

Sandaredsbadet

Sandaredsbadet har varit stängt för renovering sedan den 1/10 2013. Den 1/10 2015 kunde vi åter slå upp portarna. Detta var dock en månad senare än beräknat. Vid en så stor renovering som Sandareds sim- och sporthall har genomgått, så är det kanske oundvikligt att man får brottas med vissa anmärkningar och missar som gjorts vid projekteringen. Vi jobbar fortfarande med att få igång båda hallarna till full belåtenhet för våra gäster och oss själva. När det gäller simundervisningen för skolorna så är ordningen återställd även här. Under vår renovering valde Sandaredsskolan att bussa in sina elever endast ett fåtal gånger till Borås Simarena där undervisningen var förlagd. Övriga skolor i upptagningsområdet valde att åkte som vanligt till simundervisningen under hela renoveringsperioden. Det visade sig tyvärr i simskolestatistiken för Sandaredsskolan att de inte fått så mycket undervisning. Vi får nu försöka jobba ikapp det under 2016 för de elever som nu inte nått målen.

Andra aktiviteter under året;

- Efter renoveringen öppnar Sandaredsbadet tidigare på fredageftermiddagar än tidigare. Vi öppnar nu 13.30 istället för 15.30. Detta har visat sig mycket lyckat då det kommer många ungdomar efter skolan och även barnfamiljer.
- Vi har även startat upp en vattenträningsgrupp till i veckan.
- Vi har generösare öppettider på skolloven än tidigare. Vi öppnar nu kl.11.00 istället för kl. 13.00
- Vi har även haft intensivsimskola på höstlovet.

Alidebergsbadet

Under våren träffades en grupp med olika representanter kontinuerligt för att förbereda Alidebergsbadet säsongsöppning. Förberedelsearbetet fungerade bra för alla parter och i år öppnade vi upp redan tisdagen den 12 maj. SK Elfsborg arrangerad Distriktsmästerskap för juniorer och seniorer 5-7 juni

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Badenheten hamnar på ett underskott i jämförelse med budget motsvarande -122 tkr.

Nettoresultat per enhet;

- Stadsparksbadet; -219 tkr. Beror på mindre intäkter än budgeterat.
- Sandaredsbadet; +134 tkr. Beror på mer intäkter än budgeterat.
- Dalsjöbadet; +234 tkr. Beror framförallt på mer intäkter än budgeterat men även mindre kostnader än budgeterat för tjänster.
- Borås Simarena; +142 tkr. Beror på mer intäkter än budgeterat.
- Asklandabadet +146 tkr. Överskottet beror främst på mindre kostnader än budgeterat för tjänster.
- Viskaforsbadet +107 tkr. Överskottet beror främst på mindre kostnader än budgeterat för tjänster.
- Alidebergsbadet; - 634 tkr. Underskottet består främst av ökade kostnader för material och tjänster.
- Teknisk drift; +13 tkr.

3.4.4 Evenemang

Analys av verksamheten

Under rubriken evenemang samlas specifika satsningar som ligger utanför den traditionella verksamhetsbudgeten. Hittills under året har det varit fokus på Gina Tricot Horse Show med SM i hästhoppning, ungdoms SM i bordtennis, Linnémarschen, SM i hopprep, Kretsloppet och "Hittaut.nu". Det största arrangemanget har dock varit succén med O-ringen. O-ringen organisationen har anlitat ett oberoende undersökningsföretag (Rubin Research) för att mäta den turistekonomiska omsättningen under evenemanget. Sammanfattningen av resultatet är en väldigt positiv läsning för arrangören och Borås stad;

- Arrangemanget får ett mycket högt betyg och klassas som en av de absolut bästa någonsin i O-ringens drygt 50-åriga historia. Av de olika parametrarna får man bäst betyg för "den sporstliga kvalitén" (4,5), "arrangemang och organisation" (4,4), "stämning och atmosfär vid evenemanget" (4,3), "den känslomässiga upplevelsen" (4,2). Evenemanget höjer sig markant från tidigare tävlingar.

- Den turistekonomiska omsättningen uppgick till **112 miljoner kronor** och arrangemanget lockade **20 720 unika tävlande och medföljande**. Boråsregionen har gjort ett starkt avtryck, 74% av besökarna har uppgett att de kan komma tillbaka som turist i framtiden.

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Under 2015 finns 2 830 tkr avsatta i evenemangsbudgeten. Den största delen av dessa riktas till O-ringen. Under ett par år har nämnden blivit tilldelade investeringsmedel för diverse större åtgärder och anpassningar i och kring våra anläggningar som en följd av diverse större evenemang. De kapitalkostnader som uppkommer genom dessa större investeringar ryms inom budgeten för evenemang. Uppföljningen av beviljade investeringsmedel som avser "Evenemangstaden Borås" görs i rubrik sju, "Investeringar".

3.4.5 Folkhälsoenheten

Analys av verksamheten

Folkhälsoarbete är ett brett fält - från ekonomisk politik och lagstiftning till hälsoupplýsning. Riksdagen har beslutat om ett mål för folkhälsopolitiken ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”. Folkhälsopolitiken innehåller elva målområden, varav Borås Stad valt att fokusera:

- Delaktighet och inflytande i samhället
- Ekonomiska och sociala förutsättningar
- Barns och ungas uppväxtvillkor
- Miljöer och produkter
- Fysisk aktivitet
- Matvanor och livsmedel
- Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

Att kommunen har en huvudroll när det gäller folkhälsofrågor är naturligt eftersom det är där de flesta samhällsbeslut fattas, som berör människors dagliga villkor. I Borås Stad är det Fritids- och folkhälsonämnden som är ansvarig för folkhälsofrågorna.

Borås Stad och Södra hälso- och sjukvårdsnämnden har ett avtal under perioden 2013-2016 avseende medel till folkhälsoinsatser samt ett tillsvidareavtal avseende delfinansiering av tre lokala folkhälsosamordnartjänster. Avtalet innebär att Hälso- och sjukvårdsnämnden årligen avsätter 12 kronor per invånare till kommunen att användas för att stimulera och initiera folkhälsoinsatser samt 1 080 tkr för tre lokala folkhälsosamordnare i stadsdelarna. Borås Stad motfinansierar folkhälsomedlen med fyra centrala tjänster på folkhälsoenheten samt 750 tkr till de tre lokala folkhälsosamordnarna. Under slutet av året påbörjades samtal om det nya avtal som ska gälla från 2017.

Nedan beskrivs kärnan av de verksamheter som bedrivits under 2015.

Brottsförebyggande arbete

Brottsförebyggande rådet i Borås har arbetat enligt samverkansöverenskommelsen mellan kommun och polis. Tre lokala Brottsförebyggande råd verkar på stadsdelsnivå, dessa bidrar till kvalitetssäkring av det trygghets- och brottsförebyggande arbetet på områdesnivå.

Samverkansöverenskommelsen har reviderats och undertecknades i december 2015. Enligt överenskommelsen är följande arbetsområden prioriterade: det brottsförebyggande arbetets struktur, en trygg stad för alla, arbeta mot alkohol, narkotika, dopning och tobak samt motverka organiserad brottslighet.

Gemensamma riktlinjer för trygghetsvandringar har arbetats fram för berörda kommunala förvaltningar.

Borås Rent och Snyggt är ett samarbete mellan Borås Stad, Borås Energi och Miljö, Polisen i Borås, Borås City, AB Bostäder i Borås, Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund och Navet. Under året har omfattande insatser för att uppmuntra medborgarnas engagemang emot nedskräpning genomförts. Borås blev utsedda till årets ”Håll Sverige Rent-kommun 2015” för det strategiska arbetet och den breda uppslutningen bland invånarna.

Nätverket för brottsofferstödande verksamhet arrangerade brottsofferdagarna 2015. Dagarna var fulltecknade med ca 80 gäster per föreläsning, och mycket uppskattade.

En informationsträff kring Grannsamverkan med ca 100 deltagare, anordnades tillsammans med polisen under hösten. I Borås finns idag ca 40 områden med grannsamverkan.

Drogförebyggande

Det drogförebyggande arbetet leds av en förvaltningsövergripande grupp som även har representation från föreningslivet. Arbetet sker utifrån det drogpolitiska programmet och den handlingsplan Fritids- och folkhälsonämnden antagit. De uppställda målen har i huvudsak uppnåtts. Några av insatserna kan särskilt nämnas.

Ett föräldrabrev, med uppmaning att vara restriktiv när det gäller alkoholbruk hos de egna barnen, sändes även i år ut till föräldrar med barn i åk 9.

Folkhälsoenheten samordnade under året arbetet för att minska riskabla situationer för ungdomarna som börjar gymnasiet vid så kallade nollningsarrangemang. Ett för staden gemensamt föräldrabrev sändes via gymnasieskolorna till föräldrar med ungdomar i åk 1. Skolorna fick stödmaterial för att kunna informera och diskutera olika aspekter av alkoholbruk tillsammans med eleverna. Insatserna gjordes kända genom pressmeddelande till media. Polis och fältassistenter arbetade samordnat fyra helger i samband med skolstart. Resultatet rapporteras ha varit bra med bara ett fåtal ingripanden mot ungdomsfylleri, men med flera direktförverkanden av alkohol. Skolavslutningen rapporterades som mycket lugn utan något ingripande mot ungdomsfylleri.

En AUDIT-utbildning för personal inom elevhälsan på gymnasiet har genomförts. Syftet var att utöka personalens möjligheter att föra samtal med elever som har för hög alkoholkonsumtion.

Ett eftermiddagsseminarium om alkohol och idrottsträning genomfördes i samverkan med föreningslivet. Evenemanget samlade ett trettiotal deltagare.

Någon CAN-mätning var inte planerad 2015, däremot visar hälsoenkäten år 8 och år 2 på gymnasiet på ett fortsatt minskat användande av tobak och alkohol bland ungdomar i Borås. För narkotika är nivån stabil. Nivån är dock för hög jämfört med de mål som finns i det drogpolitiska programmet.

Under våren anordnades en kortutbildning i alkohollagen med syfte att sommarvikarier och timanställda ska kunskaper om alkohollagen, alkoholens medicinska effekter, berusningsnivå med mera. I utbildningen deltog 24 personer. I oktober anordnades tvådagarsutbildningen Ansvarsfull alkoholservice med 22 deltagare.

Tio gym är anslutna till nätverket gym mot dopning och de har erbjudits utbildning vilket många näppat på.

Borås Stad medverkar i nätverket ECAD (European cities against drugs). En tjänsteman och två politiker deltog vid årets möte på Malta.

Med början i december startades en femdagars grundkurs i MI (motiverande samtal) med 25 deltagare från flera olika förvaltningar i Borås Stad.

Föräldrastöd

Folkhälsoenheten har ansvarat för samordning och stöd kring utveckling av föräldrastödet gentemot övriga förvaltningar.

Under våren erbjöds grundutbildning i COPE för nya ledare. Fem COPE-kurser har genomförts under året, varav två med språkstöd.

Två kompetenshöjande insatser i föräldramötespedagogik för personal inom förskola har genomförts på Navet med totalt ca 60 deltagare.

I samband med Hälsoveckan arrangerades en halvdagskonferens med temat "Bättre stöd till barn och unga" för personal som arbetar med barn och unga inom Borås Stad, ca 50 deltagare. Vi har också erbjudit en föräldraföreläsning och en föreläsning om parrelationer på kvällstid.

Implementeringen av föräldrastöden DAGS och SAMS fortsätter. Presentationen "DAGS - att prata oss samman", färdigställdes under året och ett utbildningstillfälle för utförare anordnades. DAGS innehåller information till och diskussion mellan föräldrar om förhållningssätt som tonårsförälder med

fokus på tobak, alkohol och narkotika. Presentationen gavs vid aulasamlingar för föräldrar och tar ca 40 minuter. Under höstterminen genomfördes DAGS-information på Dalsjöskolan och Kunskapsskolan. 280 deltagare lämnade utvärdering. Något flera deltog men valde att inte lämna egen utvärdering. Detta motsvarar ca hälften av de föräldrar som har barn i aktuell årskurs (ett barn per förälder). Utvärderingen visade att föräldrarna verkligen uppskattat informationen och möjligheten att prata med varandra om dessa frågor.

Healthy Cities

Under 2015 fortsatte Borås Stads deltagande i det Nationella Healthy Cities-nätverket. Nätverket består av kommuner och regioners politiker och tjänstemän, som tillsammans arbetar strategiskt för en jämlik hälsa och jämlika förutsättningar för hållbar utveckling. Årsmötet hölls i Luleå, där Ida Legnemark valdes till ordförande. Höstmötet var i Stockholm och arrangerades tillsammans med SKL med innehåll såsom hälsofrämjande stadsplanering, utmaningar och möjligheter i det nationella folkhälsoarbetet samt en presentation av ordföranden för Kommissionen för jämlik hälsa. Vid båda mötena deltog en tjänsteman och en politiker från nämndens presidium.

Hälsoveckan

Den 12-18 oktober arrangerades hälsoveckan i samverkan med SÄS, de lokala folkhälsosamordnarna i stadsdelarna och ideella sektorn. I år var det många inslag i programmet från Borås Stads olika verksamheter och från föreningslivet. Folkhälsoenheten medverkade i föreningsmässan, en temadag om barn och ungas hälsa samt en dag om äldres hälsa på Träffpunkt Simonsland.

Information

Folkhälsoenhetens hemsidor med ingången boras.se/folkhalsa uppdateras ofta och innehåller information både för allmänhet och samarbetspartners. Därmed är de en viktig kanal för information om hälsofrågor och om enhetens verksamhet. Under 2015 hade sidorna drygt 16 000 unika sidvisningar, vid 5 000 besök. Genomsnittsbesökaren stannade en och en halv minut per sida.

Folkhälsoenheten och Träffpunkt Simonsland har fortsatt utveckla boras.se/aldre. En portal som gör det lättare att hitta information på framförallt Borås Stads hemsida, men som också innehåller länkar till föreningsliv och andra aktiviteter. Portalen används i mindre utsträckning, med 871 unika besök vid 48 tillfällen under året.

Vi har även kontaktat Borås Tidning och Radio Sjuhärad, samt reklamtidningar för att den vägen nå ut med hälsobudskap till allmänheten t ex i samband med skolavslutning och utdelning av broddar, samt när Valfärdsbokslutet redovisades.

Skadeförebyggande

Borås Stad är certifierad av WHO som en Säker och trygg kommun. Det innebär att man har ett åtagande att arbeta skadeförebyggande i alla åldrar, för båda könen, i alla situationer och miljöer. I Borås Stad har man valt att fokusera på områdena äldresäkerhet, barnsäkerhet, trafiksäkerhet och föreningssäkerhet. Arbetet med säkra och trygga föreningar är kopplat till föreningsenhetens verksamhet och 2015 var 76 föreningar är certifierade.

Samtliga förskolor i Borås Stad är certifierade som Säkra och Trygga förskolor. Certifieringen gäller sedan 2015 i fyra år och varje år omcertifieras flera förskolor. Under 2015 har 23 förskolor återcertifierats och några har påbörjat omcertifiering. 400 reflexvästar har köpts in till förskolorna och kommer att distribueras till de förskolor som ännu saknar godkända västar.

Alla elever i årskurs 6 har erbjudits trafiksäkerhetsutbildningen ”Säker cykling” i samarbete med NTF. I

år var det nio skolor och 21 klasser som deltog i utbildningen. Sedan starten 2011 har ca 1400 sjätteklassare deltagit i trafiksäkerhetslektionen.

Samtliga klasser i årskurs 5 har erbjudits Svenska livräddningssällskapets första hjälpen-utbildning och hittills har 15 skolor fått utbildningen under 2015. Resterade tre skolor kommer att få utbildningen i början av 2016.

2015 gjordes ett nytryck av broschyren *Trygghet och säkerhet för alla barn* skett. Broschyren skickas ut till samtliga BVC som sedan delar ut den till föräldrarna vid deras BVC besök.

Under hösten har folkhälsoenheten upphandlat och organiserat inför utdelningen av broddar till nära 21 000 pensionärer över 65 år. Broddarna började delas ut under vecka 3, 2016.

Välfärdsbokslut

Under våren 2015 presenterades Välfärdsbokslutet för 2014. Bokslutet omfattade en kommenterande textdel, tabelldel och redovisning av åtgärdsplan med anledning av välfärdsbokslutet. Det behandlades inte av stadsdelarna denna gång, men data är redovisade på stadsdelsnivå och stadsdelarna medverkade i framtagandet av åtgärdsplanen.

Välfärdsbokslutet i bokform kommer att sammanställas vartannat år. Data kommer däremot att samlas in årligen för att redovisas i kort form i stadens årsbokslut och i andra sammanhang. Detta nya sätt att göra Välfärdsbokslutet föregicks av diskussion i Strategiska utvecklingsgruppen för folkhälsofrågor. Genom att göra bokslut vartannat år kan mer kraft ägnas åt åtgärdsplanen.

I Välfärdsbokslutet 2014 konstateras att folkhälsan utvecklas positivt, dock inte för alla grupper i samhället. I Borås finns det skillnader i förutsättningar för en god folkhälsa mellan olika geografiska områden. Den del av befolkningen som har låg utbildning har sämre förutsättningar också när det gäller hälsa.

Välfärdsbokslutets resultat har presenterats för skolsköterskegruppen, stadsdelsnämnderna och Fritids- och folkhälsonämnden. Bokslutet har distribuerats i tryckt form till många samarbetspartners som Södra Älvsborgs sjukhus, bibliotek, högskolan, och Västra götalandregionen. Det finns också på vår hemsida.

En första summering av åtgärdsplanen anordnades i april. Då deltog representanter för berörda. Flera aktiviteter hade genomförts inom samtliga områden i planen.

Äldres hälsa

Enheten har deltagit i den översyn av äldreomsorgen, ”Ett bra liv var dag”, som genomfördes under året. Fritids- och folkhälsoförvaltningens uppdrag med anledning av översynen blev bland annat att tillsammans med andra förvaltningar verka för ”ett hälsosamt åldrande ... så att äldre människor kan ta aktiv del av samhället och åtnjuta ett självständigt liv med god livskvalitet utan att diskrimineras på grund av ålder”.

Under Äldremässan på Åhaga deltog förvaltningen tillsammans med Södra Älvsborgs Sjukhus. Förvaltningen tog tillfället i akt och marknadsföra äldreportalen, boras.se/aldre.

Vi har haft föredrag om äldresäkerhet vid information för 80-åringar på Träffpunkt Simonsland, med ca 250 deltagare. Tillsammans med Södra Älvsborgs Sjukhus genomfördes en äldredag under hälsoveckan med föredrag, information och kulturpromenader. Ett par hundra personer besökte det evenemanget.

Ett samarbete med Träffpunkt Simonsland för att utveckla hälsofrämjande insatser i stort bland äldre har inletts.

Utvecklingsarbete

På våren hade hela enheten utbildning i ständiga förbättringar. Syftet med utbildningen var bl a att få förståelse för flöden och hur vi påverkar varandras arbete i ett flöde, att öka medvetenheten om vad var och en kan göra för att utveckla och förbättra verksamheten samt att sätta standard för vårt arbete i syfte att underlätta och förbättra våra rutiner.

Under hösten hade enheten tillsammans med de lokala folkhälsosamordnarna processdagar under temat ”Vad står vi för gemensamt när det gäller folkhälsofrågorna?”. Syftet var att ta fram en kommunikationsplan för dem som arbetar med folkhälsofrågor i Borås Stad.

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Borås Stad, Fritids- och folkhälsonämnden, har genom avtal med Hälso- och sjukvårdsnämnden för 2015 rekvirerat 1 271,9 tkr. När bokslutet är gjort återstår 75 tkr, vilka har betalats tillbaka till Hälso- och sjukvårdsnämnden.

En del av orsakerna till detta är att Borås Stads kostnader för olika typer av arrangemang blivit mindre då våra samverkanspartner t ex SÄS tagit en del av kostnaden. En försvårande faktor har även varit att enheten haft vikarier, vilket påverkat kontinuiteten i samband med budgetuppföljning per område. När folkhälsomedlen betalats tillbaka till Hälso- och sjukvårdsnämnden och övriga externa medel överförts till 2016 är enhetens resultat plus 88 tkr.

Åtgärder

Borås Stad kommer att betala tillbaka de 75 tkr som återstår av folkhälsomedlen till Hälso- och sjukvårdsnämnden. Inga andra åtgärder behöver vidtas.

3.4.6 Tillståndsenheten

Analys av verksamheten

Borås Stad har samverkansavtal med Marks och Bollebygds kommuner. Under slutet av förra året färdigställdes ett nytt avtal med Mark som gäller från den 1 januari 2015. Med Bollebygd tecknade Borås Stad i början av året ett tilläggsavtal, då de genomfört en omorganisation. Bollebygds kommun lämnade senare in en uppsägning av basavtalet till omförhandling. Under hösten färdigställdes det nya avtalet, för att träda i kraft den 1 januari 2016.

Statistik för de serveringstillståndsärenden som handlagts på Tillståndsenheten 2015:

Totalt antal ärenden öppnade under 2015: 343 (270) st

Ansökningar om stadigvarande tillstånd: 27 (24) st

Beslut om stadigvarande tillstånd: 24 (19) st

Beslut om catering: 16 st i Borås

Ansökningar om tillfälligt tillstånd till allmänheten: 15 (7) st

Ansökningar om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap: 43 (32)st

Beslut om tillfälligt tillstånd under 2015: 63 (51) st

Genomförda kunskapsprov: 38 st

(siffror inom parentes gäller Borås)

Liksom tidigare år bjöd presidiet in tillståndshavare med serveringstillstånd till dialog. Vid mötet medverkade även Räddningstjänsten. Vid mötet deltog 20 personer från serveringsställen med serveringstillstånd i Borås..

För att tillgodose tillståndshavares behov av utbildning för sommarpersonal, bjöd Tillståndsenheten in till en kortutbildning i alkohollagen. I kursen deltog 24 personer från serveringsställen i Borås och samverkanskommunerna. I oktober anordnades tvådagarsutbildningen Ansvarsfull alkoholservering med 22 deltagare. Under den mer omfattande utbildningen får man fördjupade kunskaper i alkohollagen, narkotika på krogen och konflikthantering. Båda utbildningarna riktade sig till personal på serveringsställen med serveringstillstånd och var uppskattade.

Den löpande tillsynen för serveringsställen med serveringstillstånd bedrivs enligt en särskild tillsynsplan. Under året har det hållits fem samordnade tillsyner tillsammans med polisen, räddningstjänsten och skattemyndigheten. Under hösten minskade man på den löpande tillsynen för att kunna fokusera på utvecklingsarbetet.

Även tillsynen över försäljningsställen med tobak, folköl och receptfria läkemedel sker löpande. Här har enheten en bra samverkan med polismyndigheten som både bedriver egen tillsyn och samordnad tillsyn tillsammans med förvaltningens tillsynshandläggare. Under 2015 genomfördes 80 tillsyner i butiker. Det togs beslut om tre varningar, två försäljningsförbud och ett förbud med löpande vite. I samband med att tabletter innehållandes paracetamol inte längre fick säljas i butiker, gjordes ett särskilt tillsynsprojekt där vi bara kontrollerade om butikerna hade upphört med försäljningen. Hälften av de butiker vi besökte hade brister.

På Tillståndsenheten har bemanningen varit 1,5 tillsynshandläggare och 2 tillståndshandläggare. I budget 2016 beslutades att förvaltningen får medel motsvarande en halv tjänst, för att förstärka tillsynen över serveringsställen med serveringstillstånd.

Utvecklingsarbete

I mars hade enheten en utbildning i ständiga förbättringar. Syftet med utbildningen var att få förståelse för flöden och hur vi påverkar varandras arbete i ett flöde, att öka medvetenheten om vad vi kan göra för att utveckla och förbättra verksamheten samt att sätta standard för arbetet i syfte att underlätta och förbättra våra rutiner.

I juni påbörjades ett arbete för att effektivisera ansökningsprocessen. Verksamhetssystemet AlkT har större möjligheter än vad som används och det har hållits ett par utbildningstillfällen med företaget som håller i systemet. Förvaltningen beställde uppgraderingar och installation av en e-tjänstmodul. Den skulle lanseras i slutet av året, men på grund av olika omständigheter dröjde det till 2016.

I början av september presenterades en kundmätning gällande Borås Stads myndighetsutövning och service till företagen. Mätningen visade bland annat att det fanns synpunkter på Tillståndsenhetens handläggningstider, bemötande och tillgänglighet. Mot bakgrund av detta initierades ett förändringsarbete, en projektledare utsågs och en rad förbättringar implementerades under hösten. I december informerades samtliga tillståndshavare i Borås Stad om dels de genomförda förbättringarna, och dels om i närtid kommande förbättringar.

I och med det arbete som bedrivits under hösten är bedömningen att Tillståndsenheten utrustas med de verktyg som behövs, för att bättre kunna svara upp mot företagens förväntningar vad gäller handläggningstider, bemötande och tillgänglighet.

Tillsynshandläggarna hade ett utvecklingsarbete under hösten där man skapade rutiner för snabbare återkoppling efter tillsyn i butiker.

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Tillståndsenheten är till stora delar avgiftsfinansierad. I januari höjdes taxor och avgifter för att täcka de kostnader enheten har. Enheten fakturerar även avgifter till de kommuner vi har samverkansavtal med d v s Bollebygd och Mark.

Under året har förvaltningen gjort en intern omorganisation för att förstärka det administrativa stödet till tillståndshandläggarna och frigöra tid till utredningar. Vi har även under första halvåret hyrt in personal, för att säkerställa bemanningen.

Efter sommaren startade ett utvecklingsarbete då en projektledare utsågs. Verksamhetssystemet AlkT och OL2 uppgraderades och utbildningar hölls för att möjliggöra en mer digital ärendehantering, diarieföring direkt i systemet samt att införa e-tjänster.

Resultatet för året stannar trots detta på minus 189 tkr, vilket motsvarar kostnaden för den digitala utvecklingen som totalt slutade på 176 tkr.

Åtgärder

I och med att förvaltningen får medel för att förstärka tillsynen över serveringstillstånd finns förhoppningar om att bemanningen ska vara tillräcklig för att möta behoven av tillsyn.

Inga andra åtgärder behöver göras.

3.4.7 Brygghusenheten

Analys av verksamheten

Verksamheten utvecklas och växer kontinuerligt. Vi har under året haft fokus på vårt uppdrag, "en mötesplats för ungdomar och unga vuxna fullt ut". Våra ledord för 2015, enkelhet och koncept, har resulterat i att verksamheten blivit ännu mer tillgänglig för arrangörer och besökare. Vi tar ungas drömmar och idéer på allvar och bidrar till att de kan förverkligas. Vi arbetar med ungdomsfrågor i samverkan med andra och strävar efter att Brygghuset ska vara en angelägenhet för hela Borås Stad. Den enkätundersökning som gjordes av sommarens ferieungdomar har satt igång processer som gör huset mer tillgängligt och attraktivt för vår primära målgrupp, unga vuxna i åldern 16-29 år. Med hjälp av en reklambyrå, Re kyl, ser vi över uniciteten i Brygghuset som varumärke och hur vi strategiskt ska bli tydligare mot vår målgrupp, samverkansparter, arrangörer och besökare.

Fler och fler unga kreativa gör-det-självare, ser nyttan av att låna våra kostnadsfria lokaler till egna events och olika typer av möten. Till exempel utställningar, pop-up stores, föreläsningar, paneldebatter, filmvisningar, utbildningar, minimässor, konserter etc. Under året har det genomförts 194 arrangemang, 491 möten och 156 utbildningsdagar i huset. Studio 14 bokas mer och mer för att titta på film och vi har haft 3 studiebesök från andra kommuner som vill ta del av vår verksamhet.

Våra öppettider har varit måndag: 08.00-17.00. Tisdag-fredag: 08.00-21.00. Lördag: 11.00-18.00. Söndagar stängt men abonneras av GradeUp, som erbjuder pedagogisk studie- och läxhjälp för Åk 9. Arrangörer som vi har förtroende för kan låna huset utanför våra öppettider. Man tecknar ett lokalavtal och ansvarar för öppethållande, brand och säkerhet. (ex Vampyrklav eller LAN).

Under året har personalen ägnat sig åt underhåll och reparationsarbeten av lokalerna samt inventarier. Ett omfattande arbete har också gjorts nere i källaren där ett verkstadsutrymme samt köksförråd har byggts. En redigerings- och inspelningsstudio står klar med hjälp av medel från Sparbanksstiftelsen. Vi har förenklat användandet och tillgänglighetsanpassat vårt biorum ytterligare. För att skapa ett nätverk och få igång filmskapande av unga i våra lokaler riktade vi en ansökan om medel till Svenska Filminstitutet. En projektanställning är tänkt att fylla detta behov.

Ett stambyte av värmesystem har genomförts av Lokalförsörjningsförvaltningen under sommar och höst. Fortsatta arbeten krävs med avlopp och värmesystem för att huset ska fungera mer problemfritt.

Den 30/11 slutade vår enhetschef sin anställning på enheten. Övergripande ansvar för verksamheten har förvaltningschefen. Från den 1/12-15 tjänstgör Ricard Sunding som föreståndare på Lundby Park samt Åsa Broms på Brygghuset. Vår personalstyrka består av 4 tillsvidareanställda, 4 lönebidragsanställda samt 2 projektanställda som finansieras av sociala investeringsfonder. Vi har också under året haft ett 20 tal personer i olika arbetsmarknadsåtgärder som utvecklingsanställningar, personer i arbetsträning och praktik samt en lärlingsplats från Almåsgymnasiet.

On Stage Café

Caféet utvecklades som kooperativ i september och har integrerats i den ordinarie verksamheten. Caféet har fortsatt inriktning på Fairtrade och ekologiska produkter och har under året servat husets alla möten och arrangemang med fika och mat. Ända sedan ombyggnationen av Brygghuset har taket i caféet varit ett olöst problem. Taket är dåligt isolerat och påverkar verksamheten negativt. Vi vill att Lokalförsörjningsförvaltningen ser över en helhetslösning. En skrivelse är inlämnad i juni och ett förslag bör arbetas fram hur café och tak kan byggas om utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Köket har vuxit ur sin kostym och ombyggnationen skulle skapa nya förutsättningar för både caféverksamheten och scenarrangemangen.

Ung till Ung- metodik

Ung till Ung är ett medvetet och strukturerat arbetssätt för att överbrygga generationsgränser. Idag är detta en viktig motor i Brygghusenhetens verksamhet. Unga anställda skapar förutsättningar och stöttar ungas idéer och processer. Coachar andra unga och bedriver ledarutbildningar, ambassadörskap och volontärskap. Metodiken börjar hitta sina former men behöver formuleras, systematiseras, följas upp,

utvärderas, implementeras och spridas. En arbetsmodell är framtagen samt en pedagogisk förklaringsmodell. Utbildning i processledning och involveringstekniker ingår i flera av våra anställningar. En förening var tänkt att bildas med arbetsnamnet BoostaBorås men lades på is under hösten. Ung till ung metodiken implementeras istället mer i den ordinarie verksamheten.

Samverkan samt exempel på eget innehåll

På Brygghuset arbetar vi medvetet att innehållet skapas av unga för unga. Under hösten genomförde personalen på Brygghuset för första gången en ledarskapsutbildning för unga vuxna som vill utvecklas som individ eller ledare tillsammans med andra. Värderingar, ledarskap, retorik, teambuilding, involveringstekniker, konflikthantering, och projektledning ingår i utbildningen. Stadsdelarna, kommunens ungdomsstrateg och Brygghuset har tillsammans stärkt Borås högstadieelevråd i demokratiarbete. Arbetet har varit utformat utifrån kartläggande besök på skolorna, elevrådsutbildningar på Brygghuset samt återkoppling. Resultatet: 350 utbildade elever!

Samarbetet med projektet MBU (Människan bakom uniformen) har under året fördjupats. Ambassadörsverksamheten är tydligare förankrad inom Brygghusenheten.

Språkvänner på Brygghuset är ett samarbete med Borås Stad stads fadderprojekt. Projektet riktar sig till nyanlända flyktingar och invandrare som vill prata och umgås och underlättar för att komma in i samhället. Skrivarkurser och öppna poesikvällar med inriktning på kreativt skrivande är också ett nytt inslag arrangerat av vår personal.

Genom Soupy Saturday har vi skapat en kreativ plattform där man kan skapa egna arrangemang. Artister/band, konstnärer, fotografer, filmare, företag, teatergrupper och andra utställare har deltagit i vårt koncept. Genom att samarrangera möter alla en bredare publik och möten ung-vuxen blir markant både i arrangörsledet och publikt.

Kliniken är en föreläsningsserie med internationella gäster och fokuserar på alternativa, konventionella, vanliga och ovanliga sätt att jobba med musik och kultur. Ett lyckat samarbete med KulturUngdom, Creative Cluster, Studieförbundet, Ljud- & Bildskolan och Brygghuset. I konceptet ingår också att vår personal utbildar och lägger över ansvaret för kvällarna på elever från LBS att sköta tekniken.

Vi har hittat många olika former kring samverkan med Kulturförvaltningens olika enheter. Kulturskolans elever nyttjar vår scen och café för sina offentliga konserter. Brygghuset var också en viktig aktör för att ge bredd och nyansering av BUFF (Barn och ungdoms filmfestival i oktober).

Sommarskolan som Utbildningsförvaltningen två år i rad förlagt i våra lokaler föll väl ut. Vår ung till ung metodik kompletterar pedagogerna och skapar en inbjudande och lärande miljö för eleverna. Brygghusets personal och studiecoacher arrangerade en uppstartsdag, deltog i undervisningen, måltider och andra aktiviteter. Samarbetet resulterar i ett förebyggande arbete med vår målgrupp.

Stort fokus lades på gatufestivalen i år och vi valde därför att inte dra igång ytterligare stora arrangemang vid svåra datum som planerat. Gatufestivalen, DSVGD samarrangerades med No Limit och ett stort jobb lades ner på att skapa ett festivalområde vid "vägen-under-vägen". Parkour, Skate, Breakdance och Graffitimålning stod på programmet och man kunde delta i olika workshops samt beskåda tävlingar och uppvisningar i flera olika actionsporter. Gatufestivalen samt arrangemang vid svåra datum lägger vi tills vidare på is tills vi har hittat förvaltningsövergripande samverkansformer inom Borås Stad.

Verksamhet på Lundby Park

Under 2015 har arbetet präglats av rutiner och att sätta fokus på vår vision att göra Lundby Park till den mest jämställda och trygga actionparken i Sverige. Personalen har genomgått HLR, första hjälpen samt brandutbildning. Åtgärder för att underlätta vid eventuella tillbud och olyckor har gjorts samt brandinspektion och hallbesiktning. Hjälmtvång har införts för all personal som obligatorisk skyddsutrustning. Parkour och betongparken har fått belysning för att göra området tryggare och attraktivare samt för att utöka möjligheterna att nyttja området. Vi jobbar preventivt i samarbete med polisen, till exempel med hundenheten som förlägger viss hundträning i Lundby Park.

Vi har under våren genomfört ett mycket lyckat tjejskatecamp för att skapa förutsättningar för deras utövande. Ca 30 tjejer/kvinnor i åldrarna 7-45 år deltog under ledning av Borås Skateförening tillsammans med Svenska Skateboardförbundet.

BMX-, Skate- föreningarna fick sällskap av ytterligare ett par föreningar som startades under året. Borås Kickbikoförening, Borås klätterförening, Stutch city rollers (Rollerderby) samt att IFK Borås startat en ny undersektion för discgolf har gjort att trycket på området och behovet av lokaler ökat enormt. En ansökan riktad till Arvsfonden om utbyggnad fick avslag, varför Kommunen under årets sista del tagit fokus på arbetet med egen finansiering i samarbete med SISU vilket förhoppningsvis kommer bära frukt under 2016.

Två stora ombyggnationer har genomförts som en del i den kontinuerliga utvecklingen av åkytan. Skatehallen hölls därför stängd under tre veckor.

Arbetet med vår utemiljö har tagit fart och bygget av bland annat en vertramp har inletts för att färdigställas under första hälften av 2016. Ett samarbete med Bergslagen gymnasiet har inletts kring skötseln av utemiljön som ytterligare ett steg i att göra Lundby Park till allas actionpark.

Produktionsskolan

Sedan november 2014 bedriver vi ett projekt med medel från de sociala investeringsfonderna. Under året har vi skapat en övergripande struktur för projektet. Vi ska utveckla alternativa vägar in i samhället för unga vuxna med funktionsnedsättning där de skolas in i arbetslivet och tränas i arbetsmoral. Målgruppen befinner sig i olika utsatta sociala situationer med risk för psykisk ohälsa och risk för att bli beroende av sociala insatser. Projekttiden är på tre år och målet är att skapa en Produktionsskola, med plats för 20 deltagare i åldrarna 18-29 år. Deltagarna är med och driver våra två mötesplatser i skarpt läge. Vi erbjuder tjänster inom café, vaktmästeri/teknik, reception/administration/arrangemang, samt skötsel av anläggning i Lundby park. Förutom det dagliga arbetet i verksamheterna har deltagarna varit med på: studiebesök, studieresor, utbildningar, temadagar, projektarbeten samt individuella studier. Inför år 2 kan målgruppen domineras av ungdomar i åldern 16-20 inom kommunens ansvar för Aktivitetsansvaret.

Projektet följs av PayOff, ett företag som ska hjälpa oss att göra socioekonomiska beräkningar på deltagarna och i slutändan se vad samhället tjänar på insatserna. Deltagarna kommer via Jobb Borås, Försäkringskassan, Frivården, Migrationsverket samt från Utbildningsförvaltningen.

Efter år 1 ser vi stora effekter på individnivå. Att gå från utanförskap till sammanhang som en praktikplats och/eller anställning hos oss innebär att möjligheterna utvidgas enormt mycket för deltagarna. Alla får snabbt känslan av tillhörighet vilket stärker dem både fysiskt och psykiskt. Deltagarna upprättar en vardag, ordnar upp eventuella trassligheter i sitt liv som hindrar till utveckling och nästan alla går sakteligen mot större ansvarsuppgifter samt ökar sin arbetstid successivt. Det kan också handla om att gå in i studier, engagera sig i föreningsliv eller andra sociala sammanhang, gå med i A-kassan och istället för bidragsberoende stå till Arbetsmarknadens förfogande. Detta blir mer tydligt när vi tagit fram de variabler vi ska mäta för de socioekonomiska uträkningarna. Pay Off ska följa projektet i 3 år och deltagarna i 5 år. Vårt mål är att, inom projektets tre år, hitta formerna för att implementera projektet in i verksamheten.

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Brygghusenheten gjorde ett underskott på 257 tkr under 2015. 143tkr på Brygghuset och 114tkr på Skatehallen

- 40 tkr härrör från oförutsedda utgifter i samband med genomförandet av Gatufestivalen.
- 109 tkr är en egen medveten satsning på egna lönebidragsanställningar in i Produktionsskolan.
- På grund av ombyggnation av Skatehallen har intäkterna för åkavgifter minskat med drygt 20 tkr.
- Övertaget av caféet innebar en del förhöjda omkostnader. Delar av vinsten i caféet kommer att utbetalas först när kooperativet är slutgiltigt avslutat. Troligtvis i juli 2016.

Kontinuerligt har det vidtagits åtgärder för att hålla budget. Detta har inneburit omprioriteringar i verksamheten, påverkat inköp och bemanning. Lokalvård av Skatehallen sköts nu av personalen till 100%. Avtal med städfirma upphörde under året. Personalen arbetar kontinuerligt med andra inkomstkällor som projektansökningar.

Sociala investeringsfonden redovisas som ett underskott, då pengarna rekvireras i efterskott.

3.4.8 Fritids- och folkhälsonämnd

Fritids- och folkhälsonämnden har under året haft;

- 9 st nämndsammanträden
- 10 st presidiemöten (varav 1 extra i maj)
- 165 § har behandlats

Nämnden har haft en princip i att förlägga sammanträden utanför den kommunala förvaltningen vid vartannat sammanträde. Nämndsammanträdena har varit öppna för allmänheten.

Presidiet har också träffats i andra konstellationer såsom, pluppmöten, presidieöverläggningar samt varit värd för olika kommunbesök till Borås samt värd för kommunbesöken för O-ringen arrangemanget.

3.4.9 Buffert

Under 2015 hade förvaltningen en buffert avsatt motsvarande 1 325 tkr. Bufferten var avsedd för oförutsedda kostnader i samband med ombyggnationen av Sandaredsbadet. Under året prognostiserades ett överskott på bufferten för att kunna täcka eventuella avvikelser på andra verksamheter inom förvaltningens ansvarsområde.

Under året har det bokförts 308 tkr på bufferten, kostnader som direkt kan hänföras till Sandaredsbadet. Kvarstående överskott täcker avvikelser på andra verksamheter.

4 Nämndens verksamhet 2

4.1 Bidragsramen

4.2 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Budget 2015	Bokslut 2015	Avvikelse
Statsbidrag	0	0	0	0	0
Avgifter och övriga intäkter	27	61	25	240	215
Summa intäkter	27	61	25	240	215
Personal	-1 961	-2 250	-2 503	-2 519	-16
Lokaler	-1 193	-234	0	-935	-935
Övrigt	-35 866	-34 067	-35 172	-35 917	-745
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-39 020	-36 551	-37 675	-39 371	-1 696
Buffert (endast i budget)	0	0	0	0	0
Nettokostnad	-38 993	-36 490	-37 650	-39 131	-1 481
Kommunbidrag	39 400	37 100	37 650	37 650	0
Resultat efter kommunbidrag	407	610	0	-1 481	-1 481
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat	0	0	0	0	0
Resultat jfr med tillgängliga medel	407	610	0	-1 481	-1 481
Ackumulerat resultat	0	0	0	0	0

Resultatanalys

Bidragsverksamheten till kommunens föreningar redovisar ett underskott på totalt 1 481 tkr. Nämndbidraget är inte styrande för denna verksamhet utan bidragsramen brukar kompenseras för under- respektive överskott i bokslutet.

De utbetalningar som avser föreningsbidrag avviker med - 1 193 tkr. Föreningsbidrag avser i huvudsak bidrag till föreningar med ungdomsverksamhet 6-20 år. 2015-03-01 antogs nya bidragsbestämmelser för denna grupp. De stora ändringarna är att man numera får 150 kr/medlem i grundbidrag för medlemmar mellan 6-20 år samt att administratörsbidrag togs bort och ersattes av ett utökat verksamhetsbidrag.

Det redovisade underskottet på verksamheten för föreningsbidrag beror till stor del på Kommunfullmäktiges beslut att ge alla föreningar 150 kr i grundbidrag, samt beslutet om riktat bidrag för ersättningslokal till, bland annat, studentkåren -935 tkr. Det totala underskottet som avser grundbidrag är 880 tkr och övriga riktade bidrag, däri ersättningslokal studentkåren, - 1 365 tkr. I övrigt

är det andra verksamheter inom föreningsbidragen som visar överskott, exempelvis nolltaxa externa lokaler +348 tkr, aktivitetsbidrag +498 tkr och verksamhetsbidrag +280 tkr.

Bidrag till invandrarföreningar visar ett underskott på -259 tkr. Detta beror främst på ökade lokalkostnader. Särskilda insatser har gjorts under året för att främja föreningskunskapen i dessa föreningar.

Bidrag till sociala föreningar kom till Fritids- och folkhälsoförvaltningen 2010 och har sedan dess utvecklats mycket. Nätverk och sammankomster med företrädare för dessa föreningar har blivit ett stående inslag varje år. Syftet är att främja samarbetet med dessa föreningar och deras roll i samhället och samtidigt stärka föreningskunskapen. Utbetalningarna som avser bidrag till sociala föreningar visar i stort sett en budget i balans vid årets slut.

Bidragen till funktionshinderföreningar visar ett överskott på 138 tkr och beror mestadels på föreningarnas minskade lokalkostnader.

Pensionärsföreningarna får ett bidrag per medlem som är bosatt i Borås Stad. Summan är 50 kr/medlem. Verksamheten visar ett överskott på 22 tkr i jämförelse med budget.

4.3 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2013	Bokslut 2014	Budget 2015	Bokslut 2015	Avvikelse
Administration föreningsenhet	2 180	2 507	2 470	2 665	-195
Föreningsbidrag	30 339	27 792	28 680	29 873	-1 193
Bidrag till invandrarföreningar	1 468	1 487	1 430	1 689	-259
Bidrag till social föreningar	2 633	2 524	2 650	2 644	6
Bidrag till funktionshindrade	1 731	1 544	1 770	1 632	138
Bidrag till pensionärsföreningar	642	636	650	628	22
Summa	38 993	36 490	37 650	39 131	-1 481

4.4 Verksamhetsanalys

Ungdomsföreningar

Antalet bidragsberättigade medlemmar (6-20 år) har under 2015 minskat från 20 572 till 20 096. Ca 300 av dessa kommer av att en förening inte redovisat medlemmar samt att en förening kraftigt minskat i medlemsantal. Vi ser också en fortsatt minskning av antalet aktiviteter. Detta är en trend som delas med övriga Sverige. Bland annat bedöms att den digitala hanteringen av aktivitetsbidraget minimerar risken för felräkningar och därmed blir mer exakt, en annan orsak tros vara svårigheter och ovana av digitala system vilket gör att aktiviteter försvinner på grund av för höga ”ingångströsklar”.

Politiska ungdomsföreningar

Bidragen till de politiska ungdomspartierna bygger på en politisk överenskommelse mellan partierna i Kommunfullmäktige. Bidragen baseras till största delen på hur många mandat moderpartiet har i Kommunfullmäktige. Fyra ungdomsföreningar har ansökt om bidrag under 2015, en mer än förra året.

Invandrarföreningar

Medlemsantalet för invandrarföreningar har ökat från 4 048 (2014) till 4 550. Två nya föreningar har tillkommit, Multaka A Sham förening (syrisk invandrarförening) och Albanska kulturföreningen Dardania som tidigare var registrerad som en fotbollsförening. Till följd av att en del invandrarföreningar nu har funnits under lång tid i Borås och många av medlemmarna blir äldre minskar antalet ungdomsaktiviteter i dessa.

Pensionärsföreningar

Medlemsantalet i pensionärsföreningarna har de senaste åren inte rört sig så mycket. Det verkar som det stabiliserats runt ca 10 500 medlemmar. Nytt för i år är att pensionärsföreningar som hyr lokal i Träffpunkt Simonsland också kan söka lokalbidrag för detta.

Sociala donationsfonder

Sedan januari 2011 har föreningsenheten handlagt Borås Stads sociala samfonder. Det finns åtta samfonder om totalt ca 450 000 kr som fördelades till ca 480 privatpersoner i Borås Stad. Från och med 2016 tar Arbetslivsnämnden över detta ansvar.

Samfond III

Samfond III har till syfte att ge bidrag till föreningar, främst för särskild satsning bland ungdom och hänsyn skall också tas till vilken social nytta ett bifall kan ge. Nio föreningar sökte bidrag och sex föreningar beviljades bidrag om totalt 34 tkr. Denna fond kommer även fortsättningsvis att handläggas av Fritids- och folkhälsonämnden.

Sociala föreningar

Borås Stad ger bidrag till sociala föreningar. Dessa verksamheter ska avlasta och vara ett komplement till insatser som görs inom individ- och familjeomsorgens och/eller socialpsykiatrians ansvarsområden. Under 2015 ansökte 20 föreningar om bidrag och beviljades bidrag om sammanlagt 2 663 tkr. Under de fem år som Fritids- och folkhälsoförvaltningen handlagt dessa föreningar har verksamheten vuxit från 14 till 20 föreningar och med ca 500 tkr.

Idrottsskolan

Förvaltningen har regelbundna ledarträffar för Idrottsskolans ledare. Dels i samband med att valen av idrotter görs, dels under en träff i Bodaskolans gymnastiksal för vidareutbildning.

Antalet barn i årskurs 1 har ökat till 28% från förra årets 23%. På Särila har vi för andra året i rad samverkan med Stadsdel väster, personal i fritidsverksamheten som ledare i år 1. Särila år 2 leds av en volontär och har Idrottsskola tillsammans med Myråsskolan. Fjärdingskolan startar med hjälp av volontär och samverkan med lärarna. Särskilda insatser har också gjorts på Ekarängsskolan för att starta en grupp där. Intresset i etablerade innerstadsområden har minskat något medan vissa ytterområden har

stärkts. Samverkan med stadsdelar och skolpersonal gör det möjligt att starta fler Idrottsskolor, därför är det viktigt att skolans organisation vill verka för Idrottsskolan tillsammans med Fritids- och folkhälsoförvaltningen.

Kretsloppet är ett arrangemang som var partner till Idrottsskolan för andra året i rad under 2015. 130 barn sprang loppet för sin Idrottsskola, nästan en fördubbling från premiäråret 2014. Vi tror att Idrottsskolan kan dra till sig intresserade om vi får tillfälle att synas och att vi får chansen att dela ut trycksaker och prata om Idrottsskolan med människor där de befinner sig.

Väsentliga budgetavvikelser och orsaker

Kommunfullmäktige antog 2015-03-01 nya bidragsbestämmelser. Utöver Fritids- och folkhälsonämndens förslag antog fullmäktige 150 kr/medlem i grundbidrag för ungdomsföreningar, vilket belastade budgeten med ca -880 tkr. Det beslutades också om bidrag till ersättningslokal för Studentkåren under tiden ombyggnaden av Folkan med -935 tkr. Minskningen av aktiviteter fortsatte även under 2015, totalt genomfördes drygt 63 000 aktiviteter jämfört med drygt 66 500 under 2014. Delar av orsaken tros vara ökningen av den digitala närvarorapporteringen. Den eliminerar felräkningar och andra mänskliga misstag. Andra delar tros vara att man i allmänhet är medlem i föreningslivet under kortare tid än förut, ett mycket större utbud av aktiviteter och därmed större konkurrens samt att man i högre utsträckning än tidigare väljer att vara aktiv inom en förening och inte flera.

Åtgärder

För att kompensera höjningarna av grundbidraget samt bidraget till Studentkåren begärde vi kompensation till 2016. Vi begärde också medel, inom ramen för bidraget "Socialt riktat bidrag", för att kunna stimulera föreningarna till att öka utbudet av aktiviteter för nyanlända och ensamkommande flyktingbarn. I budgeten för 2016 har vi delvis fått täckning för detta och vi beräknar att budgeten ska vara i balans.

5 Verksamhetsmätt

5.1 Badenheten

5.1.1 Besökare

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Antal besökare Stadsparksbadet	257 047	259 171	260 000	271 462
Antal besökare Borås Simarena	118 296	156 082	120 000	165 068
Antal besökare Sandaredsbadet	47 255	0	40 000	19 912
Antal besökare Dalsjöbadet	37 633	42 866	37 000	40 067
Antal besökare Alidebergsbadet	21 359	35 000	22 000	42 289

5.1.2 Gruppaktiviteter

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Antal tillfällen med gruppaktiviteter på badenhetens anläggningar			300	151

Gruppaktiviteter på våra badanläggningar under 2015 har varit simskolor- babysim, minisim, simlekis, vattengymnastik i olika former, crawlkurser etc.

Under året har vi valt att redovisa badenhetens egna anordnade aktiviteter därav ett lägre utfall än budgeterat, så kommer även ske under 2016.

5.2 Egen organisation

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Andel personer som har heltidsanställningar.		96,3	100	96,5

5.3 Föreningsbidrag

5.3.1 Ungdomsföreningar

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Bidragsberättigade medlemmar.	20 888	20 572	21 500	20 096
Bidragsberättigade föreningar	165	159	165	160
Antalet aktiviteter	71 011	66 634	70 000	63 203
Administratörsbidrag	27	25	0	0

5.3.2 Invandrarföreningar

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Bidragsberättigade medlemmar	4 035	4 048	3 500	4 550
Antalet aktiviteter	2 605	3 086	2 500	2 478

5.3.3 Föreningar vars medlemmar har någon form av funktionsnedsättning

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Antal medlemmar	4 002	4 280	4 200	4 200
Antal bidragsberättigade föreningar	21	23	21	22

5.3.4 Pensionärsföreningar

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Antalet medlemmar	10 543	10 606	10 700	10 472
Antal föreningar	28	28	28	28

5.3.5 Särskilt riktade bidrag

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Antal föreningar	9	9	8	10

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Bidrag till aktuella föreningar	5 979 000	3 452 751	3 719 000	4 149 000

5.4 Anläggningsenheten

5.4.1 Borås Arena

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Antalet utnyttjade timmar på konstgräset	1 634	1 427	1 450	1 536
Antalet andra arrangemang som ej är fotboll	3	3	5	3
Antal bokningar på Borås Arena konferens		40	80	50

5.4.2 Borås Arena 2

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Antalet utnyttjade timmar på konstgräset	1 065	1 255	1 500	1 101

5.5 Brygghusenheten

5.5.1 Skatehallen

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2013	Årsutfall 2014	Budget 2015	Årsutfall 2015
Antal köpta årskort på Skatehallen			130	64
Antal föreningar i Skatehallen som är certifierade som säker och trygg förening			2	0

Antalet köpta årskort på Skatehallen uppgår till 64 att jämföra med 74 året innan. Antalet dagskort och 10-kort uppgick till 1 198 och 16, under 2014 var motsvarande siffra 1 764 dagskort och 46 st 10-kort. Förklaringen till minskningen är att antalet cyklister har minskat samt att hallen har varit stängd för ombyggnationer.

Konsultföretaget Åf har besiktat och rekommenderat åtgärder för att hallen ska uppfylla säkerhetskraven. De rekommenderade åtgärderna innebar att vi fick stänga hallen och reparera de brister som fanns. Nu är hallen besiktad och godkänd för verksamhetens ändamål. Under 2016 ska vi fokusera på att certifiera anläggningen som en säker och trygg anläggning.

6 Investeringar

Investeringsprojekt

Tkr	Godkänd utgift	Utgift tom 2014	Utgift 2015	Återstår
1. Konstgräsutveckling 2 015 - Sandared och Dalsjöfors	8 500	0	8 197	303
2. Aktivitetsplatser	12 900	9 961	1 409	1 530
3. Diverse inventarier (Idrottsplatsutveckling)	4 500	3 195	1 978	-673
4. Tillgänglighetsanpassning Kypeområdet	800	716	59	25
5. Badplatser och Spår & leder	1 000	0	617	383
6. Evenemangstaden Borås	6 000	4 276	620	1 104
Summa	33 700	18 148	12 880	2 672

Analys

1. Konstgräsutveckling 2015

Vår plan för konstgräsutveckling går mot sitt slut. Under 2015 genomförde vi två konstgräsprojekt.

Konstgräset byttes på fotbollsplanen i Dalsjöfors och samtidigt förlängdes och breddades planen. Det gamla gräset, som var det första konstgräset på Borås Arena, lades begagnat runt år 2009. I Sandared lades konstgräs på den tidigare B-planen vid Sandareds IF med mycket bra resultat.

2. Aktivitetsplatser

Ett av projekten under året var uppdelningen av Dalsjöfors konstgräs som sedan lades ut på skolgårdsplaner och andra mindre grusplaner i Kinnarumma, Lundaskog, Svensgårde, Brämhult, Sparsör och Borgstena.

Tillsammans med Tekniska förvaltningen har vi konverterat en gammal obrukbar tennisbana i Kronängsparken på Norrby, till en mindre konstgräsplan. Vi kommer också att färdigställa en ”tjejyta” med ett dansgolv, studsmatta och ljudanläggning. Både konstgräsplanen och tjejt看 kommer att belysas. Arbetet projekt Kronängsparken kommer att fortsätta under våren 2016.

Tillsammans med stadsdelarna har vi investerat i tre olika aktivitetsplaster i vardera stadsdel. I Väster föll valet på att utveckla området omkring Centrumhuset på Kristineberg, där bland annat en boulebana och en grillplats uppfördes. I Norr lades fokus på Sjöbo torg där bland annat en liten konstgräsyta, en boulebana och ett stort torgshack uppfördes. Pjäser till schackspelet och klot till boulebanan kan allmänheten låna på Framtid Sjöbo. I stadsdel Öster startades två projekt, ett gym/hinderbana i Äspered och en dirtbana i Dannike.

Vid Kristinebergsskolan var vi med och delfinansierade en tillgänglighetsanpassad lekplats som alltså också går att använda från rullstol.

Naturens Gym vid Kypegården färdigställdes. Flera av gymstationerna är tillgänglighetsanpassade och kan användas från rullstol.

Tydliga instruktionsskyltar med text och foton har också tagits fram till hinderbanan och teknikbanan för cykel och rullstol på Kransmossen.

Ytterligare ett gym har byggts upp i området vid Idrottshallen och skolan i Dalsjöfors.

Idrottsföreningen i Dalsjöfors kommer också att dra om sina vandringsleder så att de passerar detta

gym, för att få platsen till ett mer samlat ”aktivitetsområde”

Skateparken och parkourbanan i Lundby Park har elbelysts.

På grönytan vid Alidebergsbadet investeras i en åretrunt-anläggning. Ett utegym, beachvolleybollplaner, en löparslinga, mindre aktivitetsyta av konstgräs och en mindre lekplats kommer att färdigställas senast under 2016.

3. Diverse inventarier (idrottsplatsutveckling)

Här har vi bland annat investerat i ny elförsörjning till Borås Ridhus avseende utomhusanläggningen, nya robotklippare till fotbollsplaner, inventarier till Sjuhäradshallen med flera idrottshallar/planer samt nya inventarier till Sundholmens kurs- och konferenscentrum samt småmaskiner till de föreningsdrivna idrottsanläggningarna. På Sjöbovallen har vi kompletterat delar av fotbollsanläggningen med nytt staket samt kompletterat anläggningen för Amerikansk fotboll.

4. Tillgänglighetsanpassning Kypeområdet

Arbetet är färdigställt och behöver kompletteras med skyltning.

5. Badplatser och Spår & leder

Lagom till sommaren 2015 färdigställdes nya informationstavlor till Almenäs badplats och fritidsområde. Informationstavlorna är på svenska och engelska och använder sig även av piktogram. Utöver dessa informationstavlor färdigställdes ytterligare en informationstavla om badvett och larminstruktioner till Almenäs. Även denna infotavla är på svenska och engelska, men använder sig dessutom av bildstöd som förtydligar exakt det som står med text på tavlan. En ny livbåt inköptes också till Almenäs.

Vidare har vi investerat i bra förankringar av hyrtoaletterna på våra badplatser. Tack vare denna förankring kan vi nu också sätta ut toaletterna några veckor innan skolavslutningen. Under sommaren 2015 har vi haft en hel del vandalisering och förstörelse på våra badplatser. Utöver dessa återskapade grillplatser har ytterligare grillplatser vid andra badplatser renoverats.

Under våren 2015 färdigställdes Boken Friluftsguiden som innehåller information om 76 olika friluftsområden i Borås. Boken är på svenska och engelska och finns att köpa på bl.a. Turistbyrån, Kranmossens och Kypegårdens friluftsgårdar samt på flera bibliotek. Boken trycktes i 30.000 ex.

Tack vare projektet Flexibel Orientering i samband med O-ringen tillgänglighetsanpassades delar av Kranmossens friluftsområde. De flex-O-banor som skapades till tävlingen kommer att finnas kvar i området. Flex-O-banorna har fokus både på fysiska och kognitiva funktionshinder.

Under sommaren 2015 byttes elljusspåret på Boda ut. De gamla trästolparna var uttjänta sedan länge och har nu bytts mot stålstolpar med ny armatur. Vi valde att inte använda oss av solcellsfunktion eller rörelsevakt då vi ville ha ett elljusspår som känns tryggt och är belyst hela tiden och inte enbart när någon rör längs det.

Under våren sattes informationsskyltar upp vid de olika kulturlämningar som finns i Kypegårdens friluftsområde. 14 olika skyltar har satts upp vid bl.a. torpruiner, utsiktsplatser mm.

6. Evenemangstaden Borås

O-ringen 2015 har dominerat investeringsbudgeten för "Evenemangstaden Borås". Nordskogens industriområde anpassades för boende och centralplats för själva tävlingarna. Två flexibla orienteringsbanor, vid Kranmossen och Kype, har ställts i ordning för människor med funktionsnedsättning.